

MaliizlemeRaporu

İstikrar Enstitüsü

Haziran Eylül **2010**

Bütçe Sonuçları

Sayıştay'ın 2009 Yılı Uygunluk Bildirimi ve
Uygulama Sonuçları Raporu
Üzerine Değerlendirmeler
ve
2011 Bütçesi Görüşülürken
Plan ve Bütçe Komisyonu Üyelerine
Bazı Tavsiyeler

I. 2010 Yılı Haziran-Eylül Ayları Bütçe Uygulama Sonuçları

A. Merkezi Yönetim 2010 Yılı Haziran-Eylül Ayları Bütçe Sonuçlarına Kısa Bakış-Yönetici Özeti

Maliye Bakanlığı tarafından açıklanan bütçe uygulama sonuçlarına göre, merkezi yönetim bütçesi Haziran ayı sonu itibarı ile 15,4 milyar TL açık vermiştir. Eylül ayı sonunda ise, bütçe açığı Haziran ayına göre yaklaşık % 40 oranında artarak 21,3 milyar TL seviyesine yükselmiştir.

Küresel krizin olumsuz etkilerinin kamu maliyesinde somut olarak hissedildiği geçen yıla göre ise, bütçe açığı Eylül sonunda % 47,8 oranında bir iyileşme göstererek 40,8 milyar TL'den 21,3 milyar TL'ye düşmüştür.

Haziran ayı sonunda bütçe harcamaları % 9,3, faiz dışı harcamalar % 11,6 oranında; bütçe gelirleri ise % 19,1 oranında artmıştır. Eylül sonunda ise toplam harcamalar 208,8 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiş ve geçen yılın aynı dönemine göre % 5,9 oranında artmıştır. Faiz dışı harcamalarda artış oranı ise % 11,8 düzeyinde çıkmıştır.

Aynı dönemde bütçe gelirleri 187,5 milyar TL ile % 19,9, vergi gelirleri ise 153,3 milyar TL ile % 22,7 oranında artmıştır. Geçen yıl gelirler tahsilatındaki düşük baz hem gelirlerdeki artış oranının yüksek çıkmasına, hem de bütçe dengesinde bir önceki yıla göre önemli bir performans artışına neden olmuştur.

Tablo 1. Merkezi Yönetim Bütçesi 2010 Haziran-Eylül Ayları Gerçekleşmeleri (2009 Yılı ile Karşılaştırmalı)

<i>milyon TL</i>	Haz.09	Haz.10	Değişim (%)	2009 Yıl Son. Göre	2010 Öde. Göre Gerç.	Eyl.09	Eyl.10	Değişim (%)	2009 Yıl Son. Göre Gerç.	2010 Öde. Göre Gerç.
Harcamalar	124.831	136.494	9,34	46,54	47,56	197.169	208.827	5,91	73,51	72,77
1-Faiz Hariç Harcama	97.589	108.935	11,63	45,39	47,32	151.657	169.544	11,79	70,53	73,64
Personel Giderleri	28.469	31.736	11,48	50,89	52,59	42.597	47.423	11,33	76,14	78,58
Sosyal Güv.Kur. Devlet Primi	3.446	5.361	55,56	47,81	48,26	5.139	8.018	56,01	71,30	72,17
Mal ve Hizmet Alımları	10.699	10.515	-1,71	35,90	41,74	17.325	16.955	-2,13	58,14	67,31
Cari Transferler	46.097	51.821	12,42	50,12	50,72	70.205	77.695	10,67	76,33	76,04
Sermaye Giderleri	4.987	5.462	9,54	24,85	28,86	10.292	12.219	18,73	51,28	64,57
Sermaye Transferleri	1.177	1.401	19,11	27,24	40,87	2.194	2.844	29,67	50,78	82,95
Borç Verme	2.714	2.638	-2,79	47,63	38,22	3.904	4.388	12,39	68,53	63,57
Yedek Ödenekler	0	0				0	0			
2-Faiz Harcamaları	27.242	27.559	1,16	51,21	48,56	45.512	39.283	-13,69	85,55	69,22
Gelirler	101.626	121.065	19,13	47,17	51,13	156.358	187.538	19,94	72,57	79,20
1-Genel Bütçe Gelirleri	98.287	116.843	18,88	47,11	50,81	151.880	181.683	19,62	72,81	79,01
Vergi Gelirleri	79.083	98.622	24,71	45,86	51,01	125.332	153.789	22,71	72,68	79,55
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	7.313	6.302	-13,82	73,51	93,31	8.520	8.258	-3,08	85,64	122,25
Faizler, Paylar ve Cezalar	9.799	10.060	2,66	42,50	56,46	15.643	15.775	0,85	67,84	88,54
Sermaye Gelirleri	1.397	634	-54,63	68,35	5,95	1.450	2.292	58,07	70,91	21,52
Alınan Bağış ve Yardımlar	522	1.121	114,74	64,65	116,23	713	1.435	101,16	88,35	148,79
Alacaklardan Tahsilat	172	104	-39,64	55,13	23,71	222	135	-39,22	71,02	30,76
2-Özel Bütçe Gelirleri	2.016	2.828	40,29	40,03	57,74	2.938	4.234	44,11	58,33	86,45
3-Düzen. ve Denet. Kurul.Gel.	1.323	1.393	5,27	73,07	71,47	1.540	1.620	5,17	85,05	83,11
Bütçe Dengesi	-23.205	-15.429	33,51	43,98	30,74	-40.811	-21.289	47,83	77,35	42,42
Faiz Dışı Denge	4.038	12.129	200,41	917,54	184,81	4.702	17.994	282,72	1068,41	274,17
Program Tanımlı Faiz Dışı Denge	-4.258	5.085		29,68		-6.224	6.945		43,40	

2010 yılı bütçesinde toplam bütçe giderleri 287 milyar TL, faiz dışı giderler ise 230,2 milyar TL düzeyinde öngörülmüştü. 2011 yılı Bütçe Gerekçesi'nde ise, 2010 yılı için faiz dışı giderlerin yaklaşık olarak hedefin 17 milyar TL üstünde tahmin edilmesi nedeniyle, toplam bütçe giderlerinin faiz ödemelerindeki düşmeye rağmen 297 milyar TL düzeyinde gerçekleşmesi beklenmektedir. 2010 yılı büyüme tahminlerinin yukarı yönlü revize edilmesi nedeniyle toplam bütçe giderlerinin GSYH'ya oranında ise, başlangıç hedefine göre 0,9 puanlık bir düşme öngörülmektedir.

Vergi gelirlerinin küresel krizin etkilerinin en yüksek derecede hissedildiği 2009 yılının tam aksine büyüme sürecine girilmesi ile beraber artarak hedefin yaklaşık 17 milyar TL üzerinde oluşması beklenmektedir. Toplam gelirlerin GSYH'ya oranı, özelleştirme gelirleri tahsilatının başlangıç hedefinin altında kalmasına rağmen başlangıç tahminiyle aynı kalırken, vergi gelirleri tahsilatı hedefin üzerinde 0,3 puanlık bir iyileşme göstermektedir.

Bu çerçevede, bütçe dengesi iyileşmekle beraber faiz dışı denge başlangıç hedefinin altında kalmaktadır. Program tanımlı dengenin (açık) ise özellikle vergi gelirlerindeki performansın etkisiyle iyileşmesi öngörülmektedir.

Program tanımlı dengede ise kriz sonrası dönem açısından bir iyileşme görülmekle birlikte, bu dönemin performansı kriz öncesi dönemin yine de altında seyretmektedir. 2010 yılı GSYH revizyonu ile bakıldığında program tanımlı dengenin de yaklaşık olarak 0,1 puan hedefin altında kalacağı öngörülmektedir.

Tablo 2. 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Tahmin ve Revizyonları

	Milyon TL		GSYH'ya Or. (%)	
	2010 Bütçe	2011 Yılı Bütçe Gerekçesi	2010 Bütçe	2011 Yılı Bütçe Gerekçesi
Bütçe Giderleri	286.981	296.980	27,9	27,0
Faiz Dışı Giderler	230.231	247.480	22,4	22,5
Bütçe Gelirleri	236.794	252.802	23,0	23,0
Vergi Gelirleri	193.324	210.168	18,8	19,1
Özelleştirme Gelirleri	10.649	3.900	1,0	0,4
Bütçe Dengesi	-50.187	-44.178	-4,9	-4,0
Faiz Dışı Denge	6.563	5.322	0,6	0,5
Prg. Tanımlı Denge	-8.547	-7.436	-0,8	-0,7

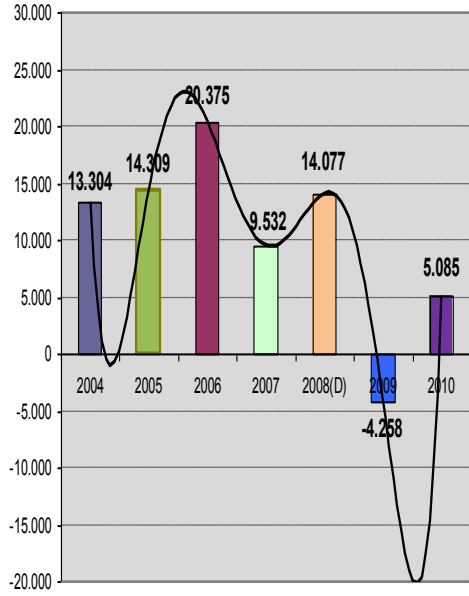
Faiz dışı fazlanın önceki yıllara göre daha az verilmesi bir anlamda Hükümetin yaklaşan seçimler nedeni ile manevra alanını genişletmek istemesi ile açıklanabilir.

TL'nin reel olarak değer kazanması, tekrar büyüme sürecine girilmesi ve TL faizlerinin çekiciliği yurtdışındaki fonların ülkeye girişini cezbetmekte ve borç dinamiklerinin bozulmasını önlemektedir. Dolayısı ile faiz dışı fazla vermekten fedakarlık yapılarak harcamalara hız verilmesi, borç stokunun GSYH'ya oranında önemli bir bozulma yaratılmasının önünde şimdilik bir risk olarak görülmemekte, bu durumun 2011 yılında da seçimlere kadar bu şekilde gitmesi beklenmektedir. Ancak giderek genişleyen ve bu aşamada piyasalar tarafından görmezden gelinen cari açık endişelerinin maliye politikasında öngörülenden daha çabuk ve fazla bozulma olması ihtimali ile birlikte değerlendirildiğinde kamu maliyesinde bazı olumsuzluklar karşılanabileceği gözden uzak tutulmamalıdır. Bu açıdan yılın ikinci yarısında mali disiplinin tesisine yönelik adımlar atılması da beklenmelidir.

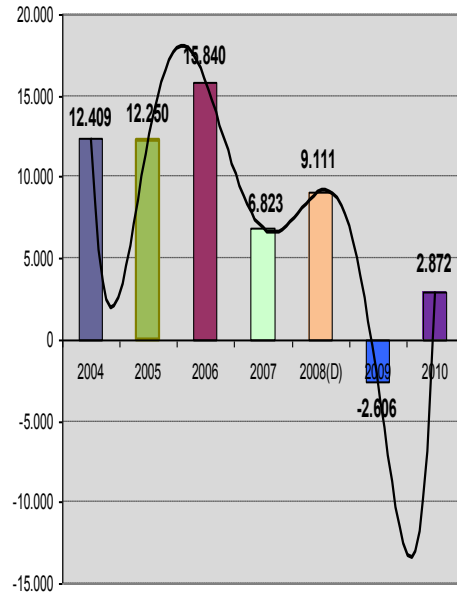
Grafik 1. Merkezi Yönetim Bütçesi Program Tanımlı Faiz Dışı Fazla Gerçekleşmeleri (2004 - 2010 Haziran-Eylül Ay Sonu Karşılaştırmaları Milyon TL)

Haziran

Cari fiyatlarla

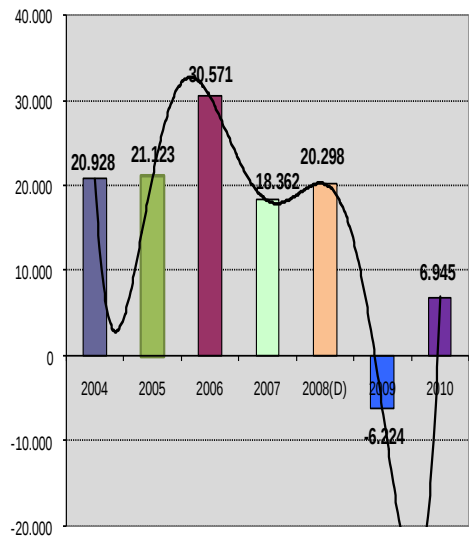

2003=100 fiyatlarıyla

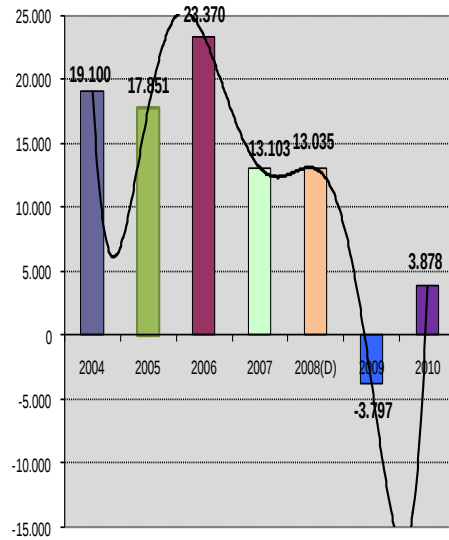

Eylül

Cari fiyatlarla

2003=100 fiyatlarıyla

2008 (D), KEY ödemelerinin faiz dışı dengeye katıldığını ifade etmektedir.

Tablo 3. 2004-2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Gelirlerine Program Tanımlı Bütçe Dışı Gelirlerin Katkısı

Milyon TL	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 (Ekim)
A. Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri	109.887	134.819	171.309	189.617	208.898	215.060	206.906
B. Program Tanımlı Gelir Dengesine Geçilirken Düşülen Gelirler	4.780	11.974	8.651	13.322	15.914	15.180	11.361
B.1 Özelleştirme Niteliğinde Gelirler	0	1.779	2.904	6.866	8.889	3.585	2.671
Özelleştirme Gelirleri		1.779	1.516	5.842	8.889	1.825	2.217
Taşınmaz Satışları				1.024			
GSM Satış Geliri						1.761	
Karayolları Arazisi ve Limanlar Satış Gel.							454
Telekom Nakit Aktarımı			1.388				
B.2 Faiz Gelirleri	3.540	8.431	4.267	3.923	4.036	5.003	2.999
B.3 Kamu Bankaları Temettü Gelirleri	1.116	1.272	1.377	1.507	1.653	751	794
B.4 İşsizlik Fonundan Transferler					1.300	4.141	3.173
B. 5 Diğer Gelirler	124	492	103	1.026	36	1.699	1.724
C. Program Tanımlı Gelir (A-B)	105.107	122.846	162.658	176.295	192.985	199.881	195.544
Düşülen Gelirler / Toplam Bütçe Gelir.	4,3	8,9	5,0	7,0	7,6	7,1	5,5
Düşülen Gelirlerin % Dağılımı							
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
B.1 Özelleştirme Niteliğinde Gelirler	0,0	14,9	33,6	51,5	55,9	23,6	23,5
B.2 Faiz Gelirleri	74,1	70,4	49,3	29,4	25,4	33,0	26,4
B.3 Kamu Bankaları Temettü Gelirleri	23,3	10,6	15,9	11,3	10,4	4,9	7,0
B.4 İşsizlik Fonundan Transferler	0,0	0,0	0,0	0,0	8,2	27,3	27,9
B. 5 Diğer Gelirler	2,6	4,1	1,2	7,7	0,2	11,2	15,2

2004-2010 yılları arasında program tanımlı dengede gelir olarak sayılmayan ve bütçe dışı gelir diye tanımlanan gelirlerin bütçe dengesindeki iyileşmeye önemli katkısı olmuştur. Bu şekilde program tanımlı denge hesabında bütçe dışı gelir sayılan kalemlerin toplam bütçe gelirleri içindeki payı bu dönemde % 4-9 arasında değişmiştir. Program tanımlı gelir tanımı içinde yer almayan bu türdeki gelir kalemlerinin katkısına baktığımızda;

- 2005-2008 döneminde özelleştirme niteliğinde olan gelirlerin bu tür gelirler içindeki payı ortalama % 40 oranındadır. Faiz gelirleri ayıklandığında bu pay % 70'lere çıkmaktadır.
- Küresel krizin etkilerinin daha açık bir şekilde hissedildiği 2009-2010 döneminde ise torba yasalar kapsamında çıkarılan düzenlemelerle işsizlik sigortası fonundan aktarılan tutarların payı % 27'ler düzeyindedir. Faiz

gelirleri ayıklanıp bakıldığıın söz konusu pay % 40'lara çıkmaktadır.

Dolayısı ile faiz gelirleri dışında özelleştirme gelirleri ve işsizlik sigortası fonu gelirleri olmak üzere bütçe dışı gelirler bu dönemde bütçe dengesinde yaşanan iyileşmeyi belirleyen temel gelir kalemleri olmuştur. Gelecek dönemde bütçe dengesi üzerinde başta vergi gelirleri olmak üzere normal gelirlerin artmadığı durumda bu tür gelirlerin azalması bir mali baskı yaratacaktır.

B. Bütçe Giderleri

2010 Haziran ayı sonunda, merkezi yönetim bütçe giderleri 136,5 milyar TL, faiz dışı giderler ise 108,9 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Geçen yılın aynı dönemine göre artış oranları; giderlerde % 9,3; faiz dışı giderlerde ise % 11,6'dır. 2010 başlangıç bütçesine göre gerçekleşme oranı % 47,6 ile geçen yılın aynı döneminin yaklaşık % 1 üzerindedir.

Eylül ayı sonunda ise, merkezi yönetim bütçe giderleri 208,8 milyar TL, faiz dışı giderler ise 169,5 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Geçen yılın aynı dönemine göre artış oranları; toplam giderlerde % 5,9; faiz dışı giderlerde ise % 11,8'dir. 2010 başlangıç bütçesine göre merkezi yönetim bütçe giderlerinin gerçekleşme oranı % 72,8 oranında gerçekleşmiştir.

İlk dokuz aylık gerçekleştirmeler personele ilişkin başlangıç ödeneğinin, memur ve sözleşmeli personele ilişkin ilave ödemelerin etkisi ile, % 3-5 oranında aşılabileceğine işaret etmektedir.

Mal ve hizmet alım giderleri, geçen yılın aynı dönemine göre, Haziran ayı sonunda % 1,7, Eylül ayı sonunda ise % 2,1 oranında azalmıştır. Burada sağlık harcamalarında Haziran ayı sonunda %

30; Eylöl ayı sonunda ise % 25,9 oranında görölün azalma etkili olmuştur.

Sağlık harcamalarındaki azalışın arkasında yatan nedenlerden ilki, daha önceki raporlarımızda değindiğimiz gibi, devlet memurlarına ilişkin tedavi giderlerinin 15/1/2010 tarihinden itibaren sosyal güvenlik kurumuna aktarılmasıdır. Bir diğer neden ise yeşil kart harcamalarında dönemsel olarak Haziran ayı sonunda % 13,5; Eylöl ayı sonunda ise % 4,8 oranlarında görölün azalışlardır. Eylöl ayı sonunda, yeşil kart için yapılan harcamaların, bütçeye göre gerçekleşme oranı, 2009 yılı gerçekleşme oranının yaklaşık 9 puan üzerinde, % 69 seviyesindedir.

Tablo 4. 2009 - 2010 Haziran-Eylül Ayları Sonu Karşılaştırmalı Bütçe Harcamaları

(milyon TL)	Haziran					Eylül				
	2009	2010	Artış Oranı (%)	2009 Gerç. Oranı (%)	2010 Gerç. Oranı (%)	2009	2010	Artış Oranı (%)	2009 Gerç. Oranı (%)	2010 Gerç. Oranı (%)
Merkezi Yönetim Bütçe Harc. Top.	124,831	136,494	9.3	46.5	47.6	197,169	208,827	5.9	73.5	72.8
Faiz Dışı Giderler	97,589	108,935	11.6	45.4	47.3	151,657	169,544	11.8	70.5	73.6
I. Per. Giderleri	28,469	31,736	11.5	50.9	52.6	42,597	47,423	11.3	76.1	78.6
II.Sos. GÜv. Kur. Devlet Primi Giderleri	3,446	5,361	55.6	47.8	48.3	5,139	8,018	56.0	71.3	72.2
III. Mal ve Hizmet Alım Giderleri	10,699	10,515	-1.7	35.9	41.7	17,325	16,955	-2.1	58.1	67.3
Sağlık Harcamaları	3,510	2,459	-30.0	39.9	51.2	5,147	3,812	-25.9	58.5	79.4
İlaç Harcamaları	446	150	-66.4	38.9	188.4	672	201	-70.1	58.6	252.0
Tedavi ve Sağlık Malzemesi Harc.	781	335	-57.1	36.4	282.8	1,140	437	-61.7	53.2	368.8
Yeşil Kart	2,283	1,974	-13.5	41.5	42.9	3,334	3,175	-4.8	60.6	69.0
Savunma ve Güvenlik (Sağlık Harç)	3,014	3,380	12.2	31.2	37.0	5,693	5,567	-2.2	58.9	61.0
Diğer Mal ve Hizmet Harcamaları	4,175	4,676	12.0	41.2	41.7	6,486	7,577	16.8	66.2	60.8
IV. Cari Transferler	46,097	51,821	12.4	50.1	50.7	70,205	77,695	10.7	76.3	76.0
Görev Zararları	2,345	1,381	-41.1	56.7	32.0	2,814	2,684	-4.6	68.0	62.3
Hazine Yardımları	27,559	30,495	10.7	48.4	48.9	44,128	46,469	5.3	77.5	74.5
Sosyal GÜv. Kuruluş. Hazine Yard.	493	622	26.2	48.4	49.6	746	959	28.5	73.3	76.4
Sağlık, Emeklilik ve Sosyal Yardım Gid.	25,722	28,417	10.5	48.8	49.3	41,255	43,112	4.5	78.3	74.7
Sosyal Güvenlik Açık Finansmanı	13,989	14,372	2.7	47.8	45.2	23,716	22,423	-5.5	81.1	70.6
Kar Amacı GÜt. Kur. Yap. Trans.	501	287	-42.7	59.4	39.5	593	435	-26.7	70.3	59.9
Hane Halkına Yapılan Transferler	612	752	22.9	48.0	49.6	883	1,090	23.5	69.2	71.9
Tarımsal Amaçlı Transferler	3,661	4,627	26.4	81.5	82.6	3,844	4,954	28.9	85.5	88.4
Hane Halkına Yapılan Diğ. Trans.	327	268	-18.3	31.7	23.6	570	448	-21.4	55.2	39.4
Sosyal Amaçlı Transferler	425	719	69.3	41.4	45.0	715	1,150	61.0	69.6	71.9
Yurtdışına Yapılan Transferler	377	454	20.4	52.2	44.1	531	641	20.8	73.6	62.4
Gelirden Ayrılan Paylar	10,290	12,837	24.8	47.9	53.7	16,127	19,823	22.9	75.0	82.9
V. Sermaye Giderleri	4,987	5,462	9.5	24.8	28.9	10,292	12,219	18.7	51.3	64.6
VI. Sermaye Transferleri	1,177	1,401	19.1	27.2	40.9	2,194	2,844	29.7	50.8	82.9
Yurtiçi Sermaye Transferi	1,174	1,386	18.1	28.1	43.7	2,173	2,826	30.0	52.0	89.0
Yurtdışı Sermaye Transferi	3	15	436.2	2.0	5.9	20	19	-7.1	14.3	7.4
VII. Borç Verme	2,714	2,638	-2.8	47.6	38.2	3,904	4,388	12.4	68.5	63.6
Yurtiçi Borç Verme	2,501	2,366	-5.4	49.3	37.6	3,537	3,936	11.3	69.8	62.5
Yurtdışı Borç Verme	213	272	27.9	34.0	45.0	367	452	23.3	58.5	74.8
VIII. Yedek Ödenekler										
Faiz Giderleri	27,242	27,559	1.2	51.2	48.6	45,512	39,283	-13.7	85.5	69.2

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) sağlık harcamalarının 2010 yılında % 30 oranına yakın arttığı bir ortamda yeşil kart harcamalarında 2010 yılında bir azalma olmasını düşük bir olasılık olarak görmekteyiz. Gelecek üç ay içinde yeşil kart harcamalarının, geçmiş yıl eğilimleri ve mevcut yeşil kart uygulamasına ilişkin politikalar dikkate alındığında, bütçe ödeneğinin üstüne çıkması beklenmektedir. Hatta Eylül 2010 sonu itibarıyla hizmet üreten birimlerle yapılan görüşmeler çerçevesinde mevcut ödeneğin üstüne çıkıldığı tahmin edilmektedir. Nitekim 2009 yılında yeşil kart harcamalarının yaklaşık % 40'ı son üç ay içinde, % 25'i ise Aralık ayında gerçekleşmiştir.

Savunma ve güvenlik giderleri, Haziran ayı sonunda % 12,2; Eylül ayı sonunda % 15,8 oranında artmıştır. Diğer mal ve hizmet alımları için yapılan harcamalar ise Haziran ayı sonunda % 12,5; Eylül ayı sonunda % 17,2 oranında artmıştır.

Mal ve hizmet giderleri kaleminde başta yeşil kart ödenekleri olmak üzere sağlık harcamaları ile, Diğer kalemi altında yeralan (sağlık ile savunma ve güvenlik hariç) kurumların kamu hizmetlerini yerine getirmede kullandığı operasyonel giderlerin yılsonunda geçmiş yıllarda olduğu gibi bütçe ödeneğinin üstüne çıkacağı, ilk dokuz aylık gerçekleşmeler sonunda görölmektedir. 2010 yılı Temmuz-Ağustos-Eylöl ve 2010 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi'nin değerlendirmesine ilişkin Mali İzleme Raporumuzda (Ekim 2009) mal ve hizmet alımına ilişkin bütçe ödeneklerinin gerçekçi olmadığı ifade edilmişti.

Cari transferler Haziran ayı sonunda % 12,4; Eylül ayı sonunda % 10,7 oranında artmıştır. Bu artışın kaynaklarına baktığımızda;

—Tarımsal amaçlı transferler Haziran ayı sonunda % 26,4; Eylül ayı sonunda ise % 28,9 oranında artmıştır. Dönemsel olarak tarım destekleri geçen yıla göre daha öne çekilmiştir.

—Gelirden ayrılan paylar, vergi gelirlerindeki artışa paralel olarak, Haziran ayı sonunda % 24,8; Eylül ayı sonunda ise % 22,9

oranında artmıştır. Son aylarda vergi gelirleri artış hızının azalması, gelirden ayrılan paylardaki artış hızının düşmesinde etkili olmuştur.

—Sosyal güvenlik açık finansmanı Haziran ayı sonunda % 2,7 oranında artmış; Eylül ayı sonunda ise % 5,5 oranında azalmıştır. Bu azalış, özellikle 2010 Eylül ayı içinde, SGK açık finansmanı için yapılan transferler kaynaklı olmuştur. Devlet sosyal güvenlik katkısı ise Haziran ayı sonunda % 34,2; Eylül ayı sonunda ise % 36,9 oranında artmıştır. Devlet sosyal güvenlik katkısındaki artış, SGK gelirlerini arttırması nedeni ile, SGK açık finansmanı için yapılan transferde görülen artışın sınırlı kalmasına neden olmaktadır. Toplamda sağlık, emeklilik ve sosyal yardım için bütçeden yapılan transferler Haziran ayı sonunda % 10,5; Eylül ayı sonunda ise % 4,5 oranında artmıştır.

Görev zararları Haziran ayı sonunda % 41,1; Eylül ayı sonunda % 4,6 oranında azalmıştır. Burada mali kurumlar görev zararlarında Haziran ayı sonunda % 82,9; Eylül ayı sonunda ise % 63 oranında görülen azalış ve KİT görev zararlarında Haziran ayı sonunda % 36,6 oranında görülen azalış etkili olmuştur.

KİT görev zararları Eylül sonunda bir önceki yılın aynı dönemine göre Haziran sonuna göre % 14,9 oranında artışa dönmüştür . Aşağıda yeralan ekonomik kodlama detayına göre oluşturulmuş Tablo'da görüleceği gibi, Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.(TEDAŞ) ve Türkiye Kömür İşletmeleri (TKİ) gibi enerji KİT'leri ile T.C. Devlet Demiryolları'na olan görev zararlarında % 100'leri aşan artış oranları KİT görev zararlarında görülen artışta belirleyici olmuştur. Toprak Mahsulleri Ofisi'ne olan görev zararları ise bu dönemde önemli ölçüde azalmıştır.

Tablo 5. 2009-2010 Haziran-Eylül Ay Sonu KİT Görev Zararları*

	(Bin TL)					
	Haziran Sonu			Eylül Sonu		
	2009	2010	Değ. Oranı (%)	2009	2010	Değ. Oranı (%)
KİT Görev Zararları	1.864.252	1.191.072	-36,1	1.963.036	2.255.827	14,9
T.C.Dev. Demiryolları	20.500	21.531	5,0	81.650	251.531	208,1
Toprak Mah. Ofisi	1.438.863	500.000	-65,3	1.438.863	775.180	-46,1
TEDAŞ	0	295.381		0	705.338	
TKİ	216.000	341.617	58,2	252.000	462.400	83,5

*Ekonomik kodlama detayına göre oluşturulmuştur.

Sermaye Giderleri, Haziran ayı sonunda % 9,5; Eylül ayı sonunda % 18,7 oranında artmıştır. Geçen yıldan farklı olarak Eylül sonu gerçekleşme oranı başlangıç bütçesine göre önemli bir artışla % 65 oranında gerçekleşmiştir.

2011 yılı programında 2010 yılı sermaye giderleri harcaması başlangıç bütçesine göre % 51 oranında yukarı yönlü revizyonla 28,7 milyar TL düzeyinde beklenmektedir. Bu revizyon çerçevesinde bakıldığında, özellikle Karayolları ve DSİ olmak üzere yatırımcı kuruluşların son üç ay içinde 16,5 milyar TL ödenek kullanımı planlanmaktadır. Aslında bu harcamaların önemli bir kısmının Eylül ve öncesi döneme ait olduğu düşünülmekle birlikte, harcamaların tahakkuka bağlanması Eylül sonuna bırakılmaktadır.

Hem raporumuzda çeşitli verilerle dile getirdiğimiz harcama kalemlerindeki ödenek üstü harcamalar, hem de muhtelif kalemlerdeki erteleyici uygulamalar ile ilgili olarak önceki yıllarda benzer uygulamalar hakkında raporumuzun izleyen bölümlerinde Sayıştay tespitleri ve değerlendirmeleri yer almaktadır. Bu açıdan 2009 yılı Sayıştay Uygunluk Bildirimi'ne ekli Uygulama Sonuçları Raporu 2010 yılı uygulamalarına da ışık tutabilecek özellikler taşımaktadır (bakınız 4 üncü bölüm).

Sermaye transferleri Haziran ayı sonunda % 19,1; Eylül ayı sonunda % 29,7 oranında artmıştır. Bu artış özellikle KÖY-DES

projesine verilen destek kaynaklıdır. KÖY-DES kapsamında yapılan transfer Eylül ayı sonunda 1,1 milyon TL ile başlangıç ödeneğinin 0,5 milyon TL üzerine çıkarak geçen yılın aynı dönemine göre % 162,5 oranında artmıştır. Aynı dönemde sermaye transferleri kaleminde yeralan TÜBİTAK AR-GE ödeneği için yapılan transfer ise % 28,2 oranında azalmıştır.

2010 Haziran ayı sonunda SGK'ya kayıtlı istihdam % 5,3 oranında artış göstermiştir. Bu dönemde prim gelirleri ise % 25,8 oranında artmıştır. Aynı dönemde merkezi yönetim bütçesinden yapılan devlet katkısının % 38 oranında artması nedeniyle, SGK'nın toplam gelirlerindeki artış oranı % 20,1 seviyesinde çıkmıştır.

Tablo 6. Haziran-Eylül Dönemlerinde SGK'ya Kayıtlı İstihdam Düzeyindeki Değişme

	2009 (Haziran)	2010 (Haziran)	Değişim (%)	2009 (Ağustos)	2010 (Ağustos)	Değişim (%)
Hizmet Akdi*	8.674.726	9.604.589	10,7	9.013.349	9.976.855	10,7
Bağımsız Çalışanlar	3.051.391	2.888.898	-5,3	2.837.520	2.935.390	3,4
Kamu Çalışanları	2.271.485	2.250.200	-0,9	2.248.048	2.244.534	-0,2
Toplam	13.997.602	14.743.687	5,3	14.098.917	15.156.779	7,5

*Bir önceki ay

Kaynak: SGK Mali İstatistikler Bülteni (erişim tarihi Kasım 2010)

2010 Eylül ayı sonunda ise, SGK'ya kayıtlı istihdamın % 7,5 artış göstermesi ile birlikte prim gelirleri % 39,1 oranında artmıştır. Aynı dönemde merkezi yönetim bütçesinden yapılan devlet katkısında görülen % 58,9 oranındaki artış ile birlikte, toplam gelirlerdeki artış oranı % 35,4 seviyesine yükselmiştir.

SGK'nın toplam giderleri Haziran ayı sonunda % 14,2; Eylül ayı sonunda ise % 29,5 oranında artış göstermiştir. Burada sağlık harcamalarında görülen dönemsel artış etkili olmuştur. Sağlık harcamaları Haziran ayı sonunda % 9,5; Eylül ayı sonunda ise % 27,1 gibi oldukça yüksek oranlarda artış eğilimi içine girmiştir. Sağlık harcamalarının bu düzeyde artması, özellikle bu dönemde açıklamaya ihtiyaç gösteren bir durumdur. Bu gelişme geçmiş

raporlarda sıkça değindiğimiz şekilde harcamaların bir kısmının geçen yıldan kalan harcamalar olduğu konusunu da tekrar gündeme getirmektedir.

Burada, sağlık harcamaları ile ilgili detay bilgilerin geçmiş yıllardan farklı olarak 2010 yılında SGK tarafından yayınlanmaması nedeniyle değerlendirmemiz sınırlı kalmaktadır. Haziran ayı ile ilgili verilerin daha önceki aylarda alınması nedeniyle sağlık harcaması detayı aşağıdaki Tablo'da yer almaktadır. Kasım ayında, daha önce açıklanan Haziran ayı sağlık harcamaları ile ilgili detay da SGK ev sayfasından kaldırılmış görünmektedir. SGK'nın açıklamış olduğu veri takvimine uygun olarak 2010 yılına ilişkin sağlık harcamasına ilişkin bilgileri yayınlamasını beklemekteyiz. Bu bilgiler ışığında SGK'nın sağlık harcamalarında bu denli bir artışı değerlendirmek mümkün olacaktır.

Gelirlerde görülen iyileşmeye rağmen, giderlerin özellikle sağlık harcamaları kaynaklı olarak artması sonucunda, Haziran ayı sonunda denge % 1,4 oranında düzelmiş görünürken, Eylül ayı sonunda, %14,4 oranında bozulmuş görünmektedir.

Tablo 7. Sosyal Güvenlik Kurumu Dengesi (milyon TL)

BÜTÇE KALEMLERİ	Haziran			Ocak-Haziran			Ağustos			Ocak-Ağustos		
	2009	2010	Değişim (%)	2009	2010	Değişim (%)	2009	2010	Değişim (%)	2009	2010	Değişim (%)
I- GELİRLER	6.043	8.134	34,59	37.464	44.987	20,08	5.786	7.528	30,11	49.850	67.492	35,39
1- PRİM GELİRLERİ	4.118	5.276	28,11	24.689	31.053	25,78	4.253	5.677	33,49	33.462	46.568	39,17
2- YENİDEN YAPILANDIRMA	198	0		1.009	149	-85,19	121	0		1.285	236	-81,67
3- DEVLET KATKISI	926	1.250	35,04	5.440	7.505	37,96	537	1.200	123,32	7.308	11.610	58,86
4- EK ÖDEME	234	263	12,03	1.420	1.610	13,38	242	267	10,57	1.919	2.430	26,59
5- FATURALI ÖDEMELER	409	954	133,54	3.101	3.410	9,97	490	110	-77,55	3.796	4.034	6,27
6- DİĞER GELİRLER	158	391	147,52	1.805	1.259	-30,27	143	274	91,48	2.080	2.615	25,75
II- GİDERLER	8.947	10.184	13,82	51.539	58.859	14,20	8.596	10.534	22,54	69.427	89.878	29,46
1- EMEKLİ AYLIKLARI	5.435	6.345	16,73	32.906	38.384	16,65	5.433	7.139	31,41	44.470	58.525	31,61
2- 5510 S.K. KAPSAMINDAKİ ÖD.	49	54	8,98	286	310	8,20	49	70	43,84	387	447	15,47
3- EK ÖDEME	235	267	13,93	1.431	1.629	13,79	241	302	25,37	1.941	2.485	28,06
4- SAĞLIK HARCAMALARI(yolluk dahil)	2.496	2.684	7,53	14.190	15.541	9,52	2.456	2.710	10,35	19.166	24.362	27,11
SAĞLIK HARCAMALARI(Yolluk hariç)	2.491	2.684	7,73	14.164	15.537	9,70	2.451	2.710	10,55	19.131	24.356	27,31
4.1- İLAÇ HARCAMALARI	1.156	1.131	-2,16	6.322	6.322	0,00						
4.2- TEDAVİ HARCAMALARI	1.294	1.517	17,18	7.560	9.017	19,26						
4.2.1- DEVLET HASTANELERİ	651	764	17,39	4.051	4.918	21,39						
4.2.2- ÜNİVERSİTE HASTANELERİ	225	308	37,05	1.224	1.674	36,76						
4.2.3- ÖZEL HASTANLER	419	445	6,19	2.285	2.425	6,12						
4.3- YOLLUK	4	0		26	3	-87,31						
4.4- DİĞER HARCAMALAR	40	35	-12,18	282	199	-29,35						
5- FATURALI ÖDEMELER	604	642	6,27	1.897	1.958	3,23	320	117	-63,34	2.360	2.525	6,99
6- YÖNETİM	62	48	-22,88	374	306	-18,32	65	66	1,52	504	481	-4,57
7- YATIRIM	6	14		23	54	130,04	6	14		36	52	43,92
8- DİĞER GİDERLER	60	130	117,92	432	678	56,96	25	114	350,96	563	1.001	77,70
III- DENGİ	-2.904	-2.050	29,40	-14.075	-13.872	1,44	-2.810	-3.006	-6,96	-19.577	-22.385	-14,35
IV- BÜTÇE TRANSFERİ	4.736	5.839	23,27	25.822	28.577	10,67	3.977	4.085	2,73	34.900	42.031	20,43
1- AÇIK İÇİN	2.930	3.047	3,99	14.089	14.327	1,69	2.405	2.183	-9,23	19.544	21.275	8,86
2- DEVLET KATKISI	926	1.250	35,04	5.440	7.505	37,96	537	1.200	123,32	7.308	11.610	58,86
3- EK ÖDEME İÇİN	234	263	12,03	1.420	1.610	13,38	242	267	10,57	1.919	2.430	26,59
4- FATURALI ÖDEMELER İÇİN	409	954	133,54	3.101	3.410	9,97	490	110	-77,55	3.796	4.034	6,27
5- TEŞVİKLER	238	325	36,63	1.772	1.725	-2,65	303	325	7,38	2.333	2.682	14,98

1- Ekim 2008 tarihinden itibaren SYZ emekli aylıklarının içerisinde yer almaktadır.

Kaynak: SGK Mali İstatistikler Bülteni (erişim tarihi Eylül 2010)

Yeni sosyal güvenlik yasası ve küresel krizin etkilerini gidermek için özellikle 2009 yılında uygulamaya konulan politikalar son dönemde sosyal güvenlik kurumuna aktarılan kaynakları belirgin bir şekilde artmasına yol açmıştır. Bu artış geçmiş raporlarda sıkça altını çizdiğimiz gibi istihdamın üzerindeki sosyal güvenlikle ilişkili toplam yüklerin de artmasını beraberinde getirmiştir. 2008 yılında bütçeden SGK'ya aktarılan tutarın GSYH'ya oranı % 3,7 iken bu oran 2009 yılın % 5,5'e yükselmiştir. SGK'ya açık için yapılan transfer 2008 yılında % 2,7'den 2009 yılında % 3,1 oranına çıkmıştır. Daha belirgin artış ise açık finansmanı dışında yapılan transferde görülmektedir. GSYH'ya oran olarak bu transferler 2008 yılında % 1,0 oranından 2009 yılında % 2,5 oranına yükselmiştir.

Tablo 8. Bütçe'den Sosyal Güvenlik Kurumuna Yapılan Transferler (milyon TL)

	milyon TL				GSYH'ya Oranları		
	2007	2008	2009	2010 (Eylül)	2007	2008	2009
Bütçe	33.063	35.133	52.685	43.112	3,9	3,7	5,5
SGK Açık Finansmanı	25.823	25.850	29.249	22.423	3,1	2,7	3,1
Diğer SGK Finansmanı	7.240	9.284	23.435	20.689	0,9	1,0	2,5
Devlet Katkısı		1.718	11.084	11.100	0,0	0,2	1,2
Ek Ödeme	2.298	2.589	2.923	2.454	0,3	0,3	0,3
Faturalı Ödemeler	4.942	4.976	5.908	4.425	0,6	0,5	0,6
Sigorta Pr. İndirimi			3.521	2.710			0,4
SGK		35.016	52.600	43.317		3,7	5,5
Açık için Bütçe Transferi		25.689	29.369	22.423		2,7	3,1
Diğer Bütçe Transferi		9.327	23.230	20.894		1,0	2,4
Devlet Katkısı		1.719	10.879	11.305		0,2	1,1
Ek Ödeme		2.589	2.923	2.454		0,3	0,3
Faturalı Ödemeler		5.019	5.908	4.425		0,5	0,6
Sigorta Pr. İndirimi			3.521	2.710			0,4

Benzer şekilde işsizlik fonu tarafından yapılan ödemeler de bu dönemde hızla artmıştır. İşsizlik ödemesi toplamı 2009 yılında % 100'üzün üzerinde artarak 1,1 milyar TL düzeyine çıkmıştır.

Sonuç olarak 2009 yılında GSYH'ya oran olarak yaklaşık 1,5 puan düzeyinde bir yük sosyal güvenlik sistemi üzerine gelmiştir. 2010 yılında bu yük azalmakla birlikte hala yüksek düzeyini sürdürmektedir.

Tablo 9. İşsizlik Sigortası Fonu Ödemeleri (milyon TL)

milyon TL				
	İşsizlik Ödemesi	Ücret Garanti Fonu	Diğer Ödemeler *	Toplam
2007	352	4	49	404
2008	517	1	1.422	1.940
2009	1.114	22	4.886	6.023
2010 (Eylül)	623	20	3.508	4.151

* 2009 ve 2010 yıllarında Merkezi Yönetim Bütçesine aktarılan tutarlar buradaki artışı belirlemiştir. Bu kalemdeki ödemelerin ortalama % 85'i bütçeye aktarılmıştır.

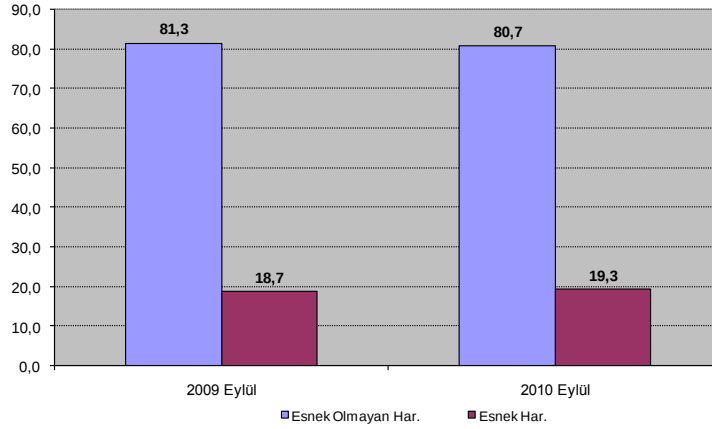
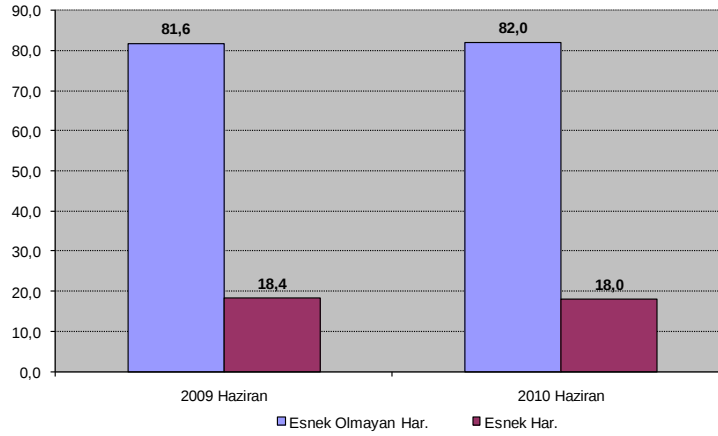
Bütçe faiz dışı bütçe harcamalarının kalemler itibarı ile artışa katkısına baktığımızda; cari harcamalar ile cari transferlerin artışa katkısı azalırken, sermaye giderleri ve sermaye transferlerinin katkısının arttığı görülmektedir.

Tablo 10. Haziran-Eylül Ayları Sonu Merkezi Yönetim Bütçe Faiz Dışı Harcamalarının Faiz Dışı Harcamalardaki Artışa Katkısı

	Haziran		Eylül	
	Artış Oranına Katkı	(%) Dağılım	Artış Oranına Katkı	(%) Dağılım
Faiz Dışı Harcamalar	11,6	100,0	11,8	100,0
Cari Harcamalar	5,1	44,1	4,8	41,0
Personel	3,3	28,8	3,2	27,0
Sos. Güv. Kur. Devlet Primi Giderleri	2,0	16,9	1,9	16,1
Mal ve Hizmet Alımları	-0,2	-1,6	-0,2	-2,1
Sağlık	-1,1	-9,3	-0,9	-7,5
Savunma ve Güvenlik	0,4	3,2	-0,1	-0,7
Cari Transferler	5,9	50,4	4,9	41,9
Sosyal Güvenlik Kuruluşu.Hazine Yard.	0,1	1,1	0,1	1,2
Sağlık, Emeklilik ve Sosyal Yardım Giderleri	2,8	23,8	1,2	10,4
Tarımsal Amaçlı Transferler	1,0	8,5	0,7	6,2
Gelirden Ayrılan Paylar	2,6	22,4	2,4	20,7
Sermaye Giderleri	0,5	4,2	1,3	10,8
Sermaye Transferleri	0,2	2,0	0,4	3,6
Diğer	-0,1	-0,7	0,3	2,7

Esnek harcamaların payının, 2010 Eylül ayı sonunda 2010 Haziran ayı sonuna göre, 1,3 puan yukarıda ve % 19,3 düzeyine yükselmesinin nedeni sermaye giderleri ve sermaye transferlerinde görülen artıştır.

Grafik 2. Esnek Olan ve Olmayan Harcamaların Bütçe Harcamaları İçindeki Yüzde Paylarının Gelişimi (2009 - 2010 Haziran-Eylül Sonu)

C. Bütçe Gelirleri

Merkezi yönetim bütçe gelirleri, 2010 Haziran ayı sonunda geçen yılın aynı dönemine göre % 19,1 oranında artmıştır. Vergi gelirleri % 25 oranında artarken teşebbüs ve mülkiyet gelirleri % 13,8 oranında azalmıştır. Sermaye gelirleri ise, bu dönemde özelleştirme gelirlerindeki düşme nedeniyle, % 54,6 oranında azalmıştır.

Eylül ayı sonunda merkezi yönetim bütçe gelirlerinin geçen yılın aynı dönemine göre % 19,9 oranında arttığı görülmektedir. Vergi gelirleri tahsilatında 2009 Eylül ayı sonuna göre % 22,7'lik bir artış gerçekleşirken, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri % 3,1 oranında azalmıştır. Sermaye gelirleri ise Eylül ayında 771 bin TL'lik satış gelirlerinden dolayı % 58,1 oranında artmıştır.

ÖTV ve KDV başta olmak üzere dolaylı vergi tahsilatlarındaki artış ile dolaysız vergiler içinde Kurumlar Vergisi tahsilatındaki artış bu dönemde vergi gelirlerinin bu düzeyde artmasına yol açan temel kalemler olmuştur.

Vergi gelirleri tahsilatında son aylarda geçen yılın baz etkisini değişmesi ile bir yavaşlama gözükmeyle birlikte, bazı vergilerin ortalamanın çok üzerinde arttığı, gelir vergisi stopajı gibi bazı vergilerin ise ortalama artışın çok altında kaldığı farklı bir dönem yaşanmaktadır. Bununla birlikte, toplamda % 20'leri aşan oranda gerçekleşen bir artış oranı bu dönem için yüksek bir performansa karşılık gelmektedir. İzleyen üç aylık dönemde geçen yıl uygulamaya konan tedbirlerin yaratacağı baz etkisi ile vergi gelirleri tahsilatında gözlemlenen artış oranının daha da düşeceğini tahmin etmekteyiz.

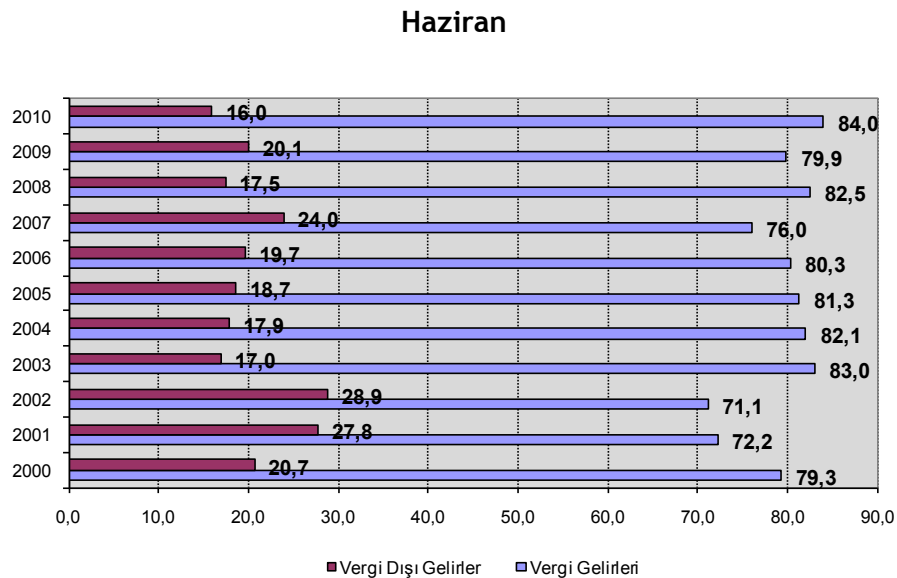
Tablo 11. Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri (Haziran-Eylül)

(milyon TL)	Haziran			Eylül		
	2009	2010	Artış Or. (%)	2009	2010	Artış Or. (%)
Merkezi Yönetim Gelirleri	101,626	121,065	19.13	156,358	187,538	19.94
Genel Bütçe Gelirleri	98,287	116,843	18.88	151,880	181,683	19.62
I-Vergi Gelirleri	79,083	98,622	24.71	125,332	153,789	22.71
1. Gelir ve Kazanç Üz. Al.Vergiler	26,097	29,392	12.62	40,549	44,829	10.55
a) Gelir Vergisi	18,972	19,316	1.81	28,497	29,876	4.84
Gelir Vergisi Tevkifatı	17,215	17,341	0.73	25,631	26,744	4.34
b) Kurumlar Vergisi	7,125	10,076	41.41	12,053	14,953	24.06
Kurumlar Geçici Vergisi	6,646	9,516	43.18	11,507	14,269	24.01
2. Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	2,245	2,682	19.51	4,094	4,763	16.33
b) Motorlu Taşıtlar Vergisi	2,157	2,575	19.37	3,985	4,628	16.13
3. Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	33,335	41,890	25.66	53,510	66,832	24.90
a) Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	9,517	12,278	29.01	15,202	19,513	28.36
b) Özel Tüketim Vergisi	19,305	25,637	32.80	31,664	41,253	30.28
c) Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	2,158	1,798	-16.65	3,130	2,693	-13.94
d) Şans Oyunları Vergisi	219	224	2.27	299	314	5.00
e) Özel İletişim Vergisi	2,137	1,952	-8.63	3,216	3,059	-4.89
4. Uluslararası Tic. ve Mua. Al. Verg.	12,865	17,996	39.89	20,435	27,892	36.49
b) İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	11,661	16,487	41.39	18,595	25,530	37.29
5. Damga Vergisi	2,035	2,512	23.44	3,022	3,714	22.91
6. Harçlar	2,272	3,586	57.83	3,436	5,170	50.44
7. Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Ver.	234	564	140.66	285	591	107.04
II-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	7,313	6,302	-13.82	8,520	8,258	-3.08
III-Alınan Bağışlar ve Yard. ile Özel Gel.	522	1,121	114.74	713	1,435	101.16
IV-Faizler, Paylar ve Cezalar	9,799	10,060	2.66	15,643	15,775	0.85
1.Faiz Gelirleri	2,488	1,801	-27.63	4,095	3,317	-18.99
V-Sermaye Gelirleri	1,397	634	-54.63	1,450	2,292	58.07
VI-Alacaklardan Tahsilat	172	104	-39.64	222	135	-39.22
Özel Bütçeli İdarelerin Gelirleri	2,016	2,828	40.29	2,938	4,234	44.11
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Gel.	1,323	1,393	5.27	1,540	1,620	5.17

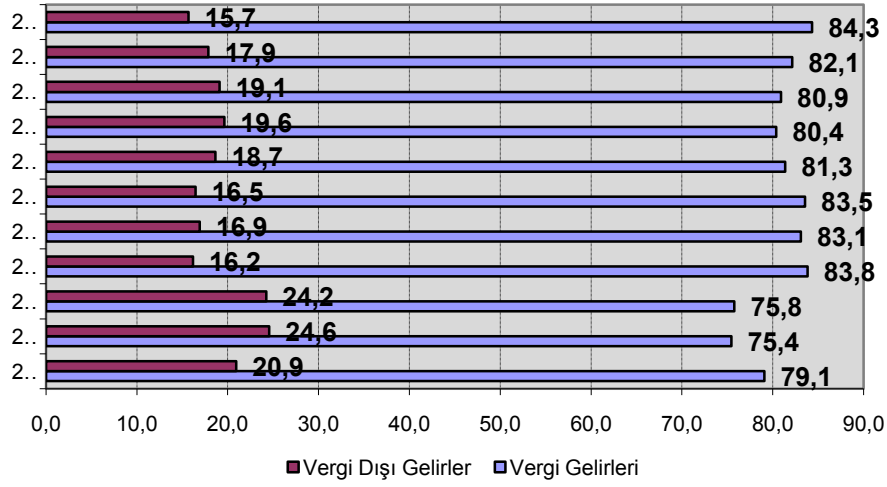
2009 yılı küresel krizin etkisinin en yoğun hissedildiği dönem olma özelliği ile vergi gelirleri tahsilatının hem ekonominin daralması ve vergi indirimleri (yılın ilk yarısında) hem de mükelleflerin yükümlülüklerini yerine getirememeleri nedeni ile hızla düştüğü bir dönemdi. 2010 yılı ise, bu baz etkisinin de katkısı ile, vergi gelirleri tahsilatının bir önceki yıla göre % 20'lerin üzerinde arttığı bir yıl olmuştur. Geçmiş raporlarda sürekli altını çizdiğimiz şekilde vergi gelirlerindeki bu performans artışının yine de mevcut gelişmeler, vergi idaresinin performansı ve baz etkisiyle açıklanamayan bir defalık tedbir niteliğinde olan bir kısmının da sözkonusu olduğu düşünülmektedir.

Eylül sonunda toplam genel bütçe gelirlerinin % 84'ü vergi gelirlerden kaynaklanmıştır. Bu oran 2000'den sonraki dönem açısından en yüksek paya karşılık gelmektedir.

Grafik 3. Toplam Genel Bütçe Gelirleri Tahsilâtı İçinde Vergi Gelirleri ve Vergi Dışı Gelir Paylarındaki Gelişme (Haziran-Eylül Sonu)(%)

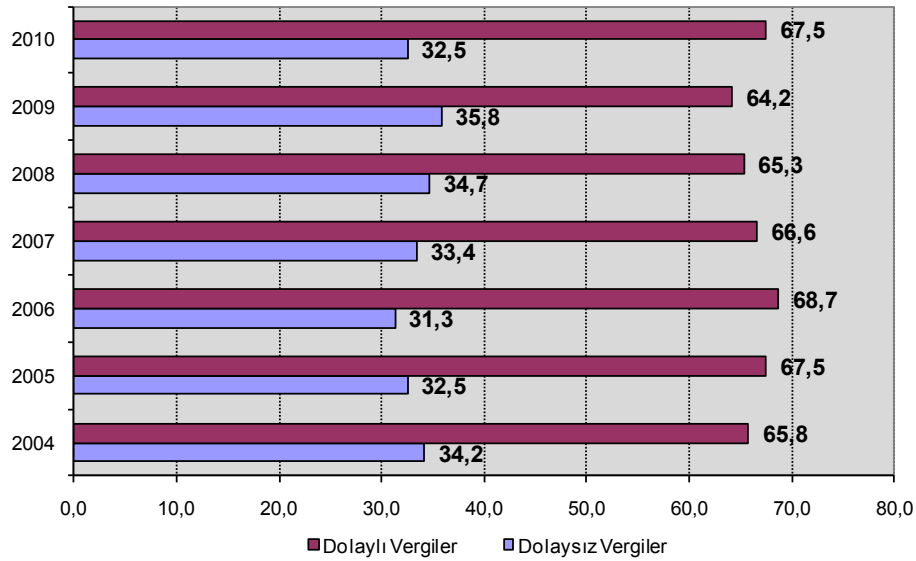
Eylül

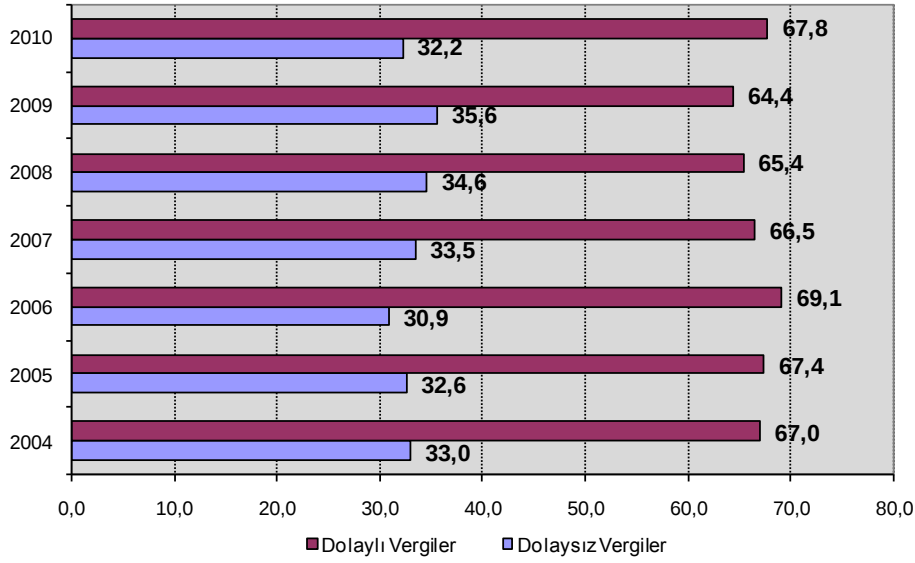
Vergi tahsilatında yaşanan performansın dolaylı vergilerdeki artıştan kaynaklanması nedeni ile genel bütçe vergi gelirleri toplamı içinde dolaylı vergilerin payı tekrar % 65’ler düzeyini aşarak Haziran ayı sonunda % 67,5, Eylül ayı sonunda ise % 67,8 oranında gerçekleşmiştir.

Grafik 4. 2004 - 2010 Haziran ve Eylül Sonu Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilâtının Dolaylı ve Dolaysız Vergi Paylarının Gelişimi (%)

Haziran

Eylül

Vergi gelirleri tahsilatındaki artışı kalemler itibarı ile daha iyi görmek için enflasyondan arındırarak baktığımızda, ilk altı ay sonunda toplam gelirlerin reel olarak % 9,9, vergi gelirlerinin ise % 15,7 oranında arttığı görülmektedir. İlk dokuz ay sonunda ise bu oranlar sırasıyla % 9,8 ve % 12,3 oranlarında hesaplanmıştır.

Özellikle ithalde alınan KDV, dahilde alınan KDV, ÖTV ve Kurumlar Vergisi tahsilatlarındaki reel artışın % 15'lerin üzerine çıkması bu artışta belirleyici olmuştur. Gelir vergisi tahsilatının ise reel olarak negatif çıkması buradaki reel artışı sınırlayan temel vergi kalemi olmuştur. Artan ithalat nedeniyle bozulan dış ticaret ve cari işlemler dengeleri bütçede ithalat üzerinden alınan vergiler nedeniyle olumlu bir katkıya dönüşmektedir.

İthalattan kaynaklı doğrudan ve dolaylı vergi tahsilatları toplam vergilerden ayıklandığında, nominal olarak vergi gelirlerindeki dönemsel artış Eylül sonunda % 18-20 arasına, reel olarak ise % 8-10'lar arasındaki bir düzeye düşmektedir.

Tablo 12. Genel Bütçe Vergi Gelirleri Reel (Enflasyondan Arındırılmış) Artış Oranları (2010/2009)

	2010	2009	Değişim	Reel	2010	2009	Değişim	Reel
	Ocak-Haziran	Ocak-Haziran	(%)	Değişim	Ocak-Eylül	Ocak-Eylül	(%)	Değişim
	(Bin TL)	(Bin TL)		(%)	(Bin TL)	(Bin TL)		(%)
Merkezi Yönetim Gelirleri	121.064.805	101.626.268	19,13	9,93	187.537.705	156.358.086	19,94	9,80
Genel Bütçe Gelirleri	116.843.307	98.286.792	18,88	9,70	181.683.270	151.879.529	19,62	9,51
I-Vergi Gelirleri	98.622.158	79.083.322	24,71	15,07	153.789.299	125.332.103	22,71	12,33
Gelir, Kar ve Sermaye Kazanç. Üz. Al. Ver.	29.391.512	26.097.199	12,62	3,92	44.829.012	40.549.365	10,55	1,20
Gelir Vergisi	19.315.781	18.972.228	1,81	-6,05	29.876.004	28.496.787	4,84	-4,03
Beyana Dayanan Gelir Vergisi	1.179.632	1.058.357	11,46	2,85	2.006.678	1.853.600	8,26	-0,90
Basit Usulde Gelir Vergisi	186.591	172.856	7,95	-0,39	224.458	213.489	5,14	-3,76
Gelir Vergisi Tevkifatı	17.341.003	17.214.702	0,73	-7,05	26.744.379	25.631.370	4,34	-4,48
Gelir Geçici Vergisi	608.555	526.313	15,63	6,70	900.489	798.328	12,80	3,26
Kurumlar Vergisi	10.075.731	7.124.971	41,41	30,49	14.953.008	12.052.578	24,06	13,57
Beyana Dayanan Kurumlar Vergisi	452.818	357.178	26,78	16,98	511.996	375.509	36,35	24,81
Kurumlar Vergisi Tevkifatı	107.068	121.776	-12,08	-18,87	171.591	170.250	0,79	-7,74
Kurumlar Geçici Vergisi	9.515.845	6.646.017	43,18	32,12	14.269.421	11.506.819	24,01	13,52
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	2.682.452	2.244.532	19,51	10,28	4.762.587	4.094.207	16,33	6,49
Veraset ve İntikal Vergisi	107.490	87.319	23,10	13,59	135.007	109.548	23,24	12,82
Motorlu Taşıtlar Vergisi	2.574.962	2.157.213	19,37	10,15	4.627.580	3.984.659	16,13	6,31
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	41.889.902	33.335.211	25,66	15,96	66.832.045	53.510.431	24,90	14,33
Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	12.278.152	9.516.895	29,01	19,05	19.513.452	15.201.646	28,36	17,51
Özel Tüketim Vergisi	25.637.350	19.305.074	32,80	22,54	41.252.937	31.664.443	30,28	19,26
Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin ÖTV	14.425.769	11.179.319	29,04	19,07	23.275.840	18.532.323	25,60	14,97
Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin ÖTV	2.244.821	1.432.915	56,66	44,56	3.814.090	2.256.682	69,01	54,72
Kolalı Gazoz, Alkollü İç. Ve Tüt Mam.	8.266.671	6.379.284	29,59	19,58	13.107.876	10.331.361	26,87	16,14
Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin ÖTV	700.089	313.556	123,27	106,03	1.055.131	544.077	93,93	77,53
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	1.798.371	2.157.676	-16,65	-23,09	2.693.254	3.129.548	-13,94	-21,22
Mal ve Hizmetlerden Alınan Diğer V.	2.176.029	2.355.566	-7,62	-14,76	3.372.402	3.514.794	-4,05	-12,17
Uluslararası Ticaret ve Muamele. Al. Ver.	17.996.213	12.864.979	39,89	29,08	27.891.550	20.434.900	36,49	24,94
Gümrük Vergileri	1.476.999	1.181.695	24,99	15,34	2.305.024	1.803.752	27,79	16,98
İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	16.487.056	11.660.675	41,39	30,47	25.529.730	18.595.038	37,29	25,68
Diğer Dış Ticaret Gelirleri	32.158	22.609	42,24	31,25	56.796	36.110	57,29	43,98
Damga Vergisi	2.511.606	2.034.736	23,44	13,90	3.713.908	3.021.587	22,91	12,52
Harçlar	3.586.483	2.272.313	57,83	45,64	5.169.592	3.436.356	50,44	37,71
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Ver.	563.990	234.352	140,66	122,07	590.605	285.257	107,04	89,53

Tablo 13. 2009-2010 Haziran Ayı Sonu Bütçe Vergi Gelirleri Gerçekleşmesi ve Artış Oranına Katkısı

milyon TL	Haziran		Artış Oranı (%)	Artış Oranına Katkı (%)	Eylül		Artış Oranı (%)	Artış Oranına Katkı (%)
	2010	2009			2010	2009		
Vergi Gelirleri	98.622	79.083	24,7	100,0	153.789	125.332	22,7	100,0
Gelir ve Kur.Kaz. Üz.Elde Edilen Ver.	29.392	26.097	12,6	16,9	44.829	40.549	10,6	15,0
Gelir Vergisi Tevkifatı	17.341	17.215	0,7	0,6	26.744	25.631	4,3	3,9
Kurumlar Geçici Vergisi	9.516	6.646	43,2	14,7	14.269	11.507	24,0	9,7
Özel Tüketim Vergisi	25.637	19.305	32,8	32,4	41.253	31.664	30,3	33,7
Petrol ve Doğalgaz Ür. İlişkin ÖTV	14.426	11.179	29,0	16,6	23.276	18.532	25,6	16,7
Kolalı Gazoz, Alkollü İç. Ve Tüt Mam.	8.267	6.379	29,6	9,7	13.108	10.331	26,9	9,8
KDV Tahsilatı	28.765	21.178	35,8	38,8	45.043	33.797	33,3	39,5
İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	16.487	11.661	41,4	24,7	25.530	18.595	37,3	24,4
Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	12.278	9.517	29,0	14,1	19.513	15.202	28,4	15,2
Diğer Vergiler	14.828	12.503	18,6	11,9	22.664	19.322	17,3	11,7
Damga Vergisi	2.512	2.035	23,4	2,4	3.714	3.022	22,9	2,4
Harçlar	3.586	2.272	57,8	6,7	5.170	3.436	50,4	6,1
Banka ve Sig. Muameleleri Vergisi	1.798	2.158	-16,7	-1,8	2.693	3.130	-13,9	-1,5

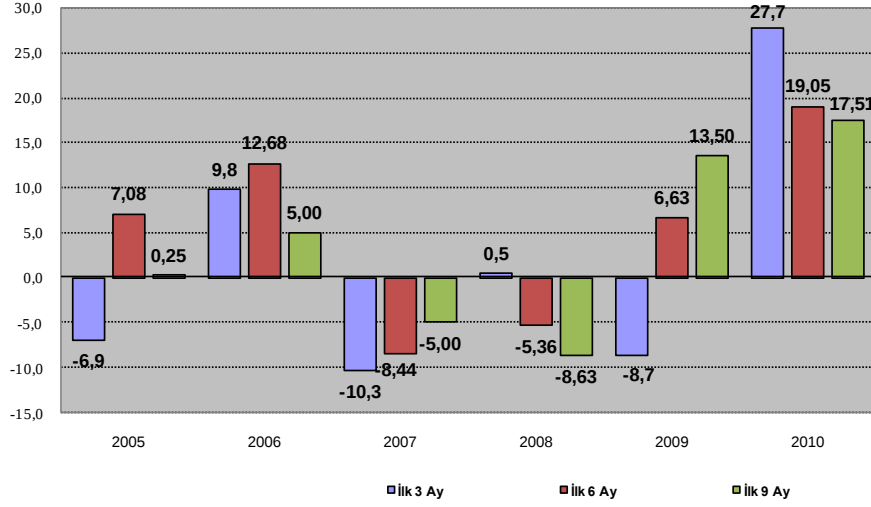
Negatif işaret artışı, pozitif işaret azalışı göstermektedir. Genel olarak vergi gelirlerinin düşmesi nedeni ile pozitif işaret vergi gelirlerindeki azalışa pozitif katkı anlamındadır.

Vergi gelirleri tahsilatındaki artışa en büyük katkı, Eylül sonunda da % 39,5 oranı ile KDV tahsilatlarından gelmiştir. ÖTV tahsilatı ile birlikte bu oran, % 70'in üzerine çıkmaktadır. Geçen yılın ikinci yarısına yönelik olarak petrol ve tütün mamulleri üzerinden alınan maktu ÖTV tutarlarının arttırılması yanında, enerji KİT'lerinin vergi yükümlülüklerini yerine getirme performansındaki iyileşmenin burada belirleyici olduğu düşünülmektedir.

Vergi gelirleri performansındaki gelişmelere bazı kalemler detayında daha yakından bakarsak:

Yılın ilk döneminde % 30'lara yaklaşan dahilde alınan KDV tahsilatındaki reel artış oranı özellikle yılın ikinci yarısından itibaren düşmeye başlamış ve % 17'lere inmiştir. Bununla birlikte, reel olarak % 17, nominal olarak ise % 28'ler düzeyinde gerçekleşen KDV tahsilatındaki artış mevcut gelişmeler ve beklentilerin çok üzerinde bir performansa karşılık gelmektedir.

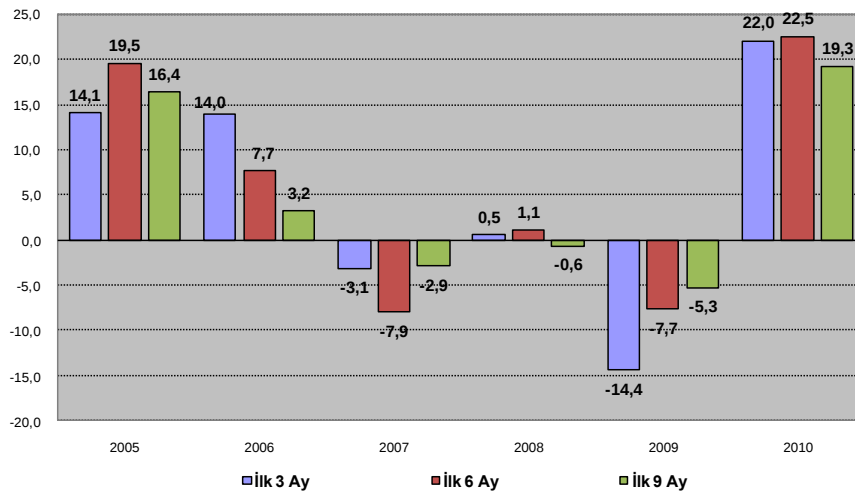
Grafik 5. Dahilde Alınan KDV Tahsilatında Reel Artış (%)

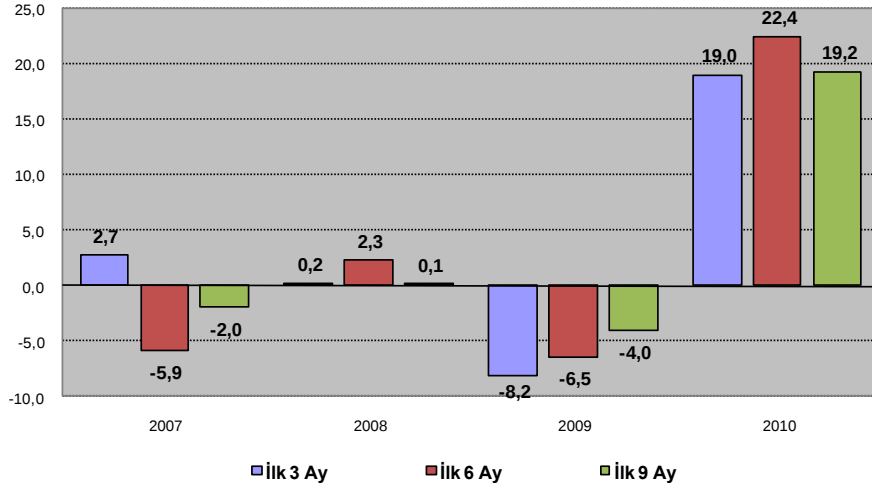
Toplam ÖTV tahsilatı, Eylül sonunda eğilim olarak azalmakla birlikte, ithalattaki artışın da etkisiyle toplamda % 19,3 oranında reel artış göstermiştir. ÖTV tahakkukunda ise reel artış oranı tahsilattaki artışla hemen hemen aynı düzeyde gerçekleşmiştir.

ÖTV'nin alt kalemleri itibarı ile baktığımızda, petrol ve doğal gaz ürünleri üzerinden bu yıl içinde tahsil edilen tutarın bir kısmının geçmiş yıllardan kalan tahsilat artışı olduğu tahmin edilmektedir. Bu çerçevede hem ÖTV hem de KDV tahsilatında bir defalık etki niteliğinde bir artış etkisi olduğunu tahmin etmekteyiz.

Grafik 6. Özel Tüketim Vergisi Tahsilatında Reel Artış (%)

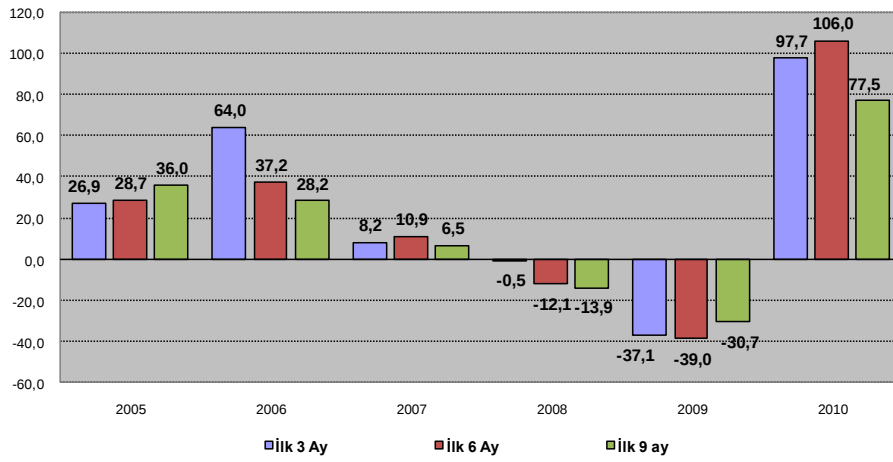

Grafik 7. Özel Tüketim Vergisi Tahakkukunda Reel Artış (%)

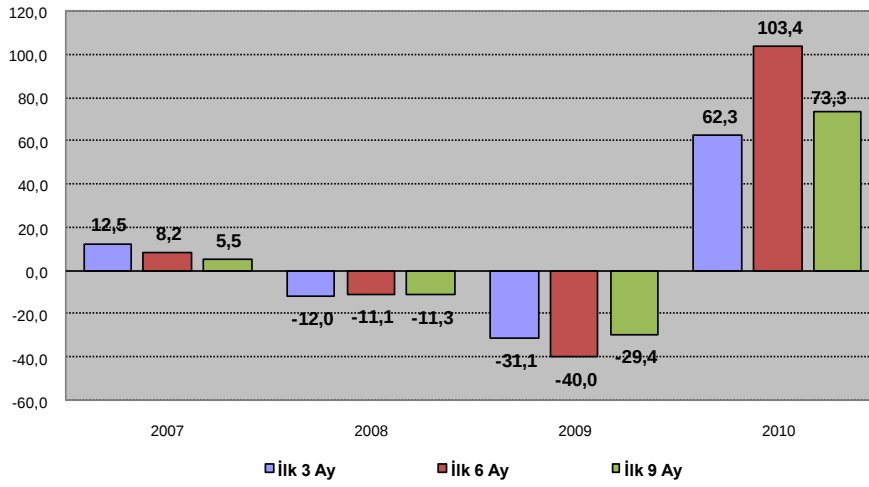

ÖTV'nin alt kalemleri içinde yer alan dayanıklı tüketim malları üzerinden tahsil edilen vergide reel artış üçüncü çeyrekte yaşanan düşme ile % 100'lerden % 77,5'lere inmiştir.

Grafik 8. Dayanıklı Tüketim Malları Üzerinden Tahsil Edilen Özel Tüketim Vergisi Tahsilâtında Reel Artış (% , Kümülatif)

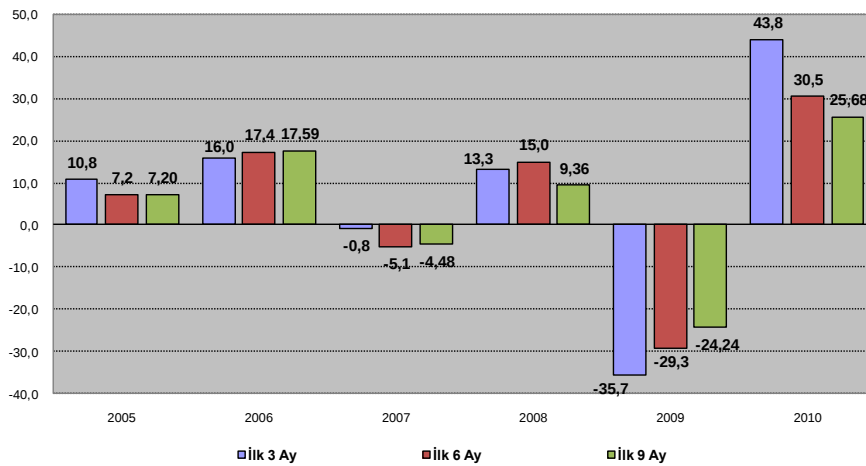

Grafik 9. Dayanıklı Tüketim Malları Üzerinden Tahsil Edilen Özel Tüketim Vergisi Tahakkukunda Reel Artış (% , Kümülatif)

Mayıs sonu itibarı ile ithalde alınan KDV tahsilatındaki reel artış, Haziran ayından itibaren yaşanan düşmeye paralel olarak Eylül sonunda % 25'lere inmiştir. Bir önceki raporda ayrıntılı bir şekilde değerlendirmesini yapmış olduğumuz ithalat düzeyi ile ithalde alınan KDV tahsilatı arasındaki tutarsızlık Haziran ayından itibaren azalmaya başlamış olmakla birlikte, yılın ilk altı ayında ithalde alınan KDV efektif oranında yaşanan sıçramaların iyi açıklanması gerekmektedir.

Grafik 10. İthalde Alınan KDV Tahsilatında Reel Artış (%)

III. Bütçe Finansmanı ve Borç Stokundaki Gelişmeler

Hazinenin fiili nakit giriş ve çıkışlarına dayalı işlemlerine ilişkin nakit açığı Eylül ayında 20,9 milyar TL olmuştur. Bu açığın 4,1 milyar TL'si net dış borçlanma, 17,4 milyar TL'si ise iç borçlanma ile karşılanmış, borçlanma fazlası ile verilen kredi geri dönüşlerinden gelen nakit sonucunda Hazine hesaplarına (kur farkları dahil) 2,2 milyar TL girmiştir.

Hazine'nin şu ana kadar borçlanması bir zorlukla karşılaşmadan devam etmektedir. Özellikle yurtdışındaki likiditenin yurtiçi piyasalardaki şimdilik rahatlatıcı etkisi nakit açığının finansmanı açısından miktar yönü ile bir sıkıntı yaratmamaktadır.

Tablo 14. Hazine Nakit Dengesi (Eylül)

(milyon TL)	Ocak*	Şubat*	Mart*	Nisan*	Mayıs*	Haziran*	Temmuz*	Ağustos*	Eylül*	Toplam*
GELİRLER	18.847	16.032	19.689	20.442	23.516	13.158	20.216	29.375	17.106	178.381
ÖZELLEŞTİRME ve FON GELİRLERİ	66	340	165	417	1.587	62	1.649	252	954	5.492
GİDERLER	22.493	22.018	24.138	23.588	18.840	23.540	22.644	22.640	24.879	204.781
Faiz Dışı Giderler	16.396	17.697	19.000	17.426	16.739	19.749	18.505	19.505	20.865	165.883
Faiz Ödemeleri	6.097	4.320	5.138	6.162	2.101	3.791	4.139	3.135	4.014	38.898
FAİZ DIŞI DENGİ	2.451	-1.666	689	3.016	6.777	-6.591	1.711	9.870	-3.759	12.497
NAKİT DENGESİ	-3.580	-5.646	-4.284	-2.729	6.263	-10.321	-779	6.988	-6.819	-20.908
FİNANSMAN	3.580	5.646	4.284	2.729	-6.263	10.321	779	-6.988	6.819	20.908
BORÇLANMA (NET)	9.089	1.034	2.275	6.284	-3.353	-340	2.145	4.500	-90	21.543
DIŞ BORÇLANMA NET	3.035	-2.142	1.185	3.907	-263	-2.795	-320	2.365	-875	4.096
Kullanım	3.098	2	1.508	4.846	78	98	94	2.679	69	12.471
Ödeme	63	2.144	323	939	341	2.893	413	314	945	8.376
İÇ BORÇLANMA NET	6.055	3.176	1.090	2.377	-3.090	2.455	2.465	2.135	785	17.447
Kullanım	19.991	20.186	10.685	13.656	7.738	11.019	11.699	18.487	12.343	125.804
Ödeme	13.936	17.010	9.594	11.279	10.828	8.564	9.235	16.352	11.558	108.357
ÖZELLEŞTİRME GELİRİ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TMSF'DEN AKTARIMLAR	1	36	381	0	0	0	33	0	0	452
DÖNÜŞÜMLERİ	71	35	158	102	81	196	153	129	188	1.114
BANKA KULLANIMI	-5.580	4.541	1.470	-3.657	-2.991	10.464	-1.552	-11.617	6.722	-2.201
KUR FARKLARI	-194	394	-197	-526	222	130	-136	-39	-170	-518
BANKA KULLANIMI NET	-5.386	4.147	1.667	-3.131	-3.213	10.334	-1.416	-11.578	6.892	-1.683

* Geçici

Tablo 15. Genel Bütçe Dengesi ve Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi Karşılaştırmalı Tablosu (Haziran ve Eylül)

Haziran

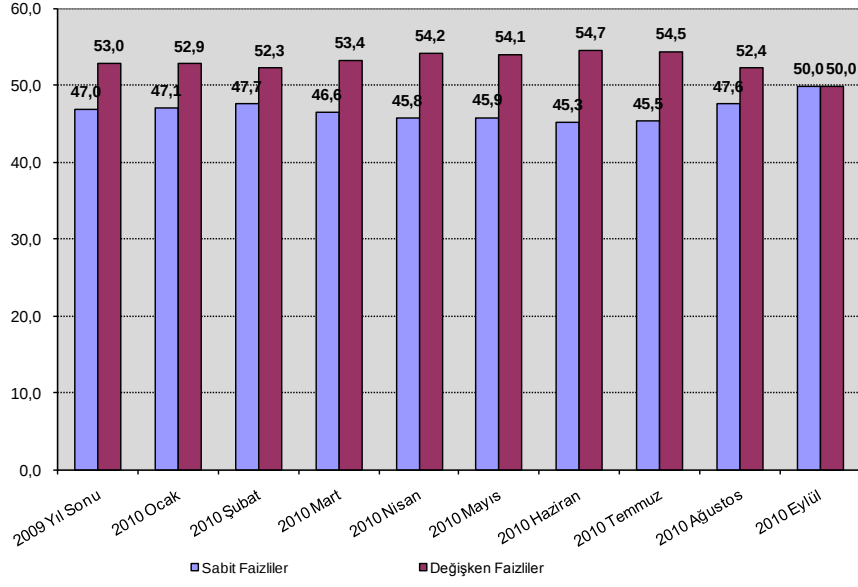
Genel Bütçe Dengesi		Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi	
(milyon TL)	Haziran Sonu	(milyon TL)	Haziran Sonu
Bütçe Dengesi	-15.779	Bütçe Dengesi	-15.429
Emanetler	-4.001	Emanetler	-4.033
Avanslar	1.347	Avanslar	1.433
Nakit Dengesi	-18.432	Nakit Dengesi	-18.030
Finansman	18.432	Finansman	18.030
Toplam Net Borçlanma	17.227	Toplam Net Borçlanma	17.227
Net Borç Verme (-)	-367	Net Borç Verme (-)	-352
Özelleştirme Geliri	0	Özelleştirme Geliri	0
Kasa ve Diğer Kalemler Değişimi (-) Giriş (+) Çıkış	420	Kasa ve Diğer Kalemler Değişimi (-) Giriş (+) Çıkış	33

Eylül

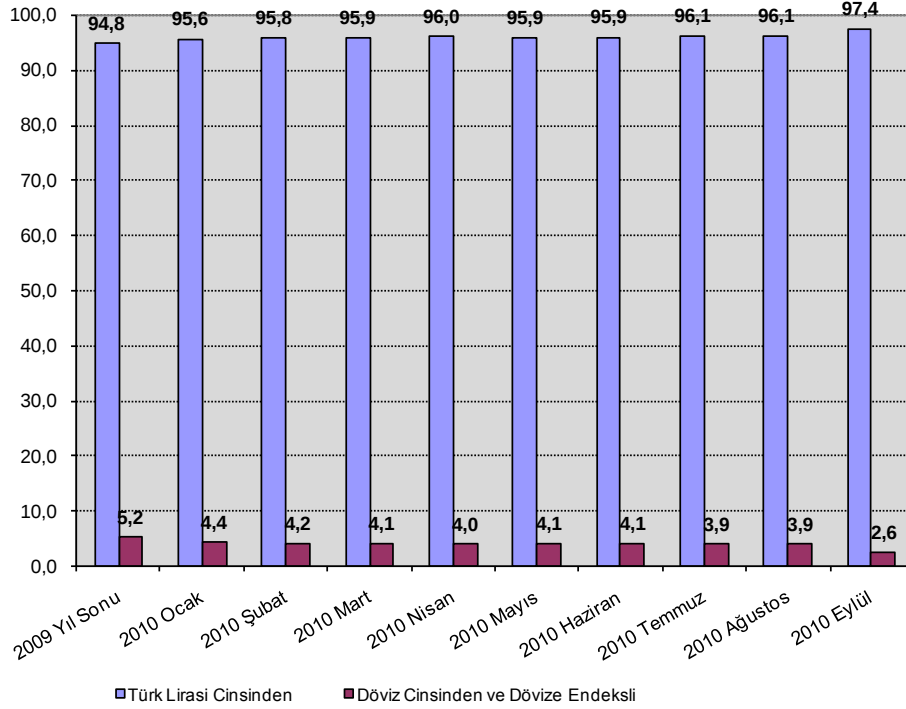
Genel Bütçe Dengesi		Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi	
(milyon TL)	Eylül Sonu	(milyon TL)	Eylül Sonu
Bütçe Dengesi	-21.891	Bütçe Dengesi	-21.289
Emanetler	4.301	Emanetler	4.305
Avanslar	1.383	Avanslar	1.478
Nakit Dengesi	-16.208	Nakit Dengesi	-15.507
Finansman	16.208	Finansman	15.507
Toplam Net Borçlanma	24.987	Toplam Net Borçlanma	24.987
Net Borç Verme (-)	-1.010	Net Borç Verme (-)	-989
Özelleştirme Geliri	0	Özelleştirme Geliri	0
Kasa ve Diğer Kalemler Değişimi (-) Giriş (+) Çıkış	-10.242	Kasa ve Diğer Kalemler Değişimi (-) Giriş (+) Çıkış	-10.922

Öte yandan bütçe muhasebe verilerine göre nakit dengesi Hazine nakit açığına göre 2 milyar TL daha düşük gerçekleşmiştir.

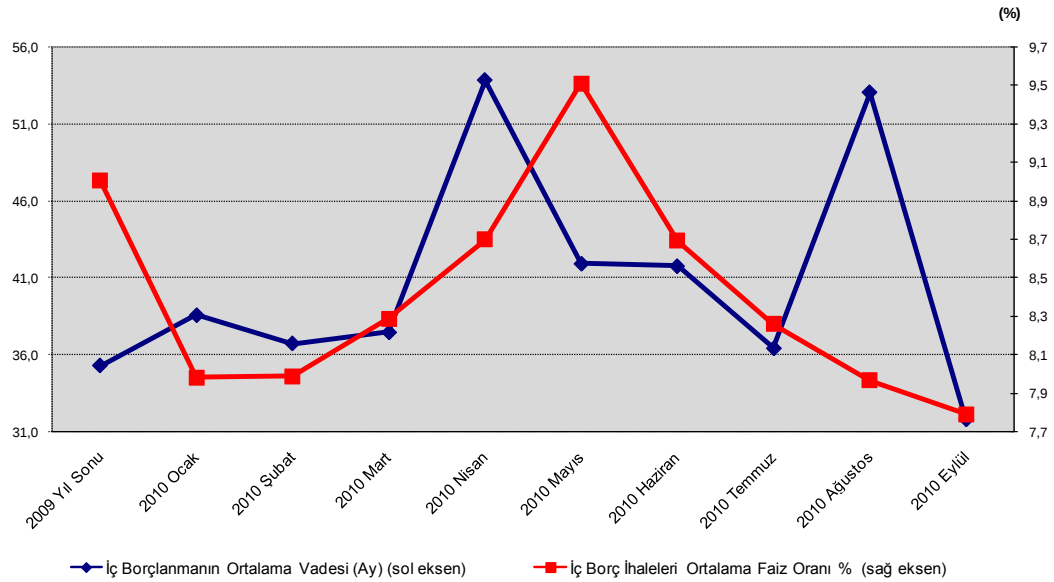
Grafik 11. Merkezi Yönetim İç Borç Stoku Faiz Yapısı

Grafik 12. Merkezi Yönetim İç Borç Stoku TL-Döviz Yapısı

Grafik 13. İç Borçlanmanın Ortalama Vadesi ve Faiz Oranı

Merkezi yönetim iç borç stoku hem kompozisyon hem de faiz yapısı açısından istikrarlı seyrine devam etmektedir.

İç borç ihalelerinde ortalama vade aydan aya inişli çıkışlı bir seyir izlemekle birlikte borç stokuna ortalama vadeli 30 ay

civarında sabitlenmiş gibi gözükmeştir. İhale faizlerinde ise Mayıs itibarı ile 2 puana yakın düşüş gözlemlenmektedir.

IV. Sayıştay'ın 2009 Yılı Uygunluk Bildirimi ve Uygulama Sonuçları Raporu Üzerine Değerlendirmeler ve 2011 Bütçesi Görüşülürken TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu Üyelerine Bazı Pratik Tavsiyeler

Son günlerde kamuoyu gündemini birden fazla konu meşgul ederken bütçe görüşmeleri fazla ilgi çekmeden sürdürülmektedir.

Bundan önceki birçok TEPAV Mali İzleme raporunda da belirttiğimiz gibi, ülkemizde TBMM'nin bütçe hakkı maalesef Hükümet tarafından yeterince gözetilmemekte ve buna bizzat TBMM'nin kendisi de katkıda bulunmaktadır. Bunun önemli bir demokrasi sorunu olduğunun tekrar altını çizmek istiyoruz.

Bütçe hakkı özünde ulusa ait olup, bu husus, onun temsilcisi olmak sıfatı ile TBMM'nin hükümete gelir toplama ve harcama yapma yetkisini devretmesi ve bu yetkinin nasıl kullanıldığının hesabını sorması anlamına gelmektedir.

TEPAV Mali İzleme Raporlarında, uzun zamandan bu yana, bütçe kanunlarına eklenen maddelerle TBMM'nin bütçe hakkının ciddi bir biçimde zedelendiği; özellikle bütçe uygulama süreci içinde Maliye Bakanı'na verilen yetkiler ile ödeneklerin aşıldığı ve TBMM'nden ek bütçe izni alınmadan bu harcamaların yapılmaya devam ettiği vurgulanmaktadır. TBMM'nin haberi ve müdahalesi olmadan ödenek üstü harcama yapılması ve bu durumun bütçe yılının sonunda kesin hesap kanunlarının TBMM'nde görüşülmesi sırasında bir nevi emrivaki yolu ile (tamamlayıcı ödenek uygulaması gibi) TBMM'ne onaylatılması şeklinde son yıllarda yaygınlık kazanması, aynı zamanda mali saydamlık ilkesi açısından da olumsuzluk kaynağıdır.

Buna ek olarak yine önceki raporlarımızda, uygulamaya konulan bazı hesaplar ile ödenek yokluğu gerekçesi ile bir takım harcama yükümlülüklerinin gider kaydedilmeyerek bir sonraki yıla devredildiği, miktarı ne olursa olsun bir yıl içinde yaratılan bir

yükümlülüğün o yıl içinde giderleştirilmesinin ve ödenek yetmiyor ise TBMM'nden ek ödenek alınmasının gerektiğini belirtmiştik. Aynı şekilde, hem TBMM'nin bütçe hakkının “bypass” edilmesi hem de bir yıla ait bütçe açığının olması gerekenden daha az görünmesine yol açan bu uygulamanın aynı zamanda mali saydamlık ilkesinin de bir başka yoldan ihlali anlamına geldiğinin Mali İzleme Raporlarımızda sürekli altı çizilmiştir.

Sayıştay'ın 2009 yılı ile ilgili olarak hazırlamış olduğu Uygunluk Bildirimi ve Uygulama Sonuçları Raporları bu konuların artık Sayıştay'ın da gündemine girdiğini göstermektedir.¹

Önceki yıllardan farklı olarak Sayıştay 2009 yılı Uygulama Sonuçları Raporu'na yeni bir bölüm ekleyerek (tespit ve öneriler) Mali İzleme Raporlarında ele aldığımız bu iki konu da dahil olmak üzere bazı saptamalarda bulunmaktadır.

Bu bölümde önce bu saptamalar ele alınacak, daha sonra görüşülmekte olan 2011 bütçe yasası vesilesi ile milletvekillerine yararlı olacak bazı pratik önerilerde bulunulacaktır.

I. Sayıştay tespitleri ve değerlendirmelerimiz

a. Ödenek Üstü harcamalar ve bütçe hakkı

Sayıştay 2009 Kesin Hesabı ile ilgili Uygunluk Bildirimi Raporu'na göre;

“merkezi yönetim ödenek üstü gider toplamının 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri için 9.816.447.248,96 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler için 2.506.887,11 Türk Lirası,

olmak üzere toplam 9.818.954.136,07 Türk Lirası olarak gerçekleştiği

¹ <http://sayistay.gov.tr/rapor/uygunluk/2009/2009GenelUygunluk.pdf> ve <http://sayistay.gov.tr/rapor/uygunluk/2009/2009UygulamaSonuc.pdf>

tespit edilmiştir.

(III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların 2009 yılında ödenek üstü gideri bulunmamaktadır.”

Bu saptamaya göre, geçmiş yıllar ile karşılaştırıldığında 2009 yılında ödenek üstü giderlerde çok ciddi bir artış meydana geldiği görülmektedir. Bu aşımalar 2006 yılında 0,9 milyar TL, 2007 yılında 4,7 milyar TL, 2008 yılında 4,5 milyar TL iken, 2009 yılında 9,8 milyar TL'ye sıçramıştır.

Sayıştay Uygunluk Bildirimi Uygulama Sonuçları Raporu'nda bu durumu

“Merkezi yönetim kapsamındaki kurumlar 2009 yılı kesin hesap gider cetvellerinde yer alan, ödenek üstü gider yapılan tertiplere ilişkin verilerin incelenmesinde (ekli “Personel giderleri ile sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri tertiplerinde yapılan kurumlar arası düşmeler ve ödenek üstü giderler” tablosunda ortaya konulduğu üzere) bütçe kanunu ile verilen başlangıç ödenekleri itibarıyla, (personel giderleri ve sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderlerinde) ödeneklerin yıl sonu giderlerini karşılamaya yaklaşık olarak yeterli olduğu, ancak bu tertiplerden yapılan kurumlar arası ödenek aktarmaları/düşmeleri sonucunda ödenek üstü giderlerin tutarının yükseldiği görülmektedir.” şeklinde açıklamaktadır.

Bunu vatandaş diline tercüme edecek olursak; yıl içinde personel harcamalarını karşılamak için başlangıçta konulan ve yeterli olduğu düşünülen ödeneklerin başka kalemlere aktarıldığı, dolayısı ile personel ödemelerinin nasıl olsa ödenek olmadan da yapılmak zorunda kalındığı ama ödeneksiz yapılamayacak bir çok harcamanın ödeneginin de personel kaleminden yapılan aktarmalarla karşılandığı böylece TBMM'nden ödenek almadan bütçe harcamalarının yapılmasının yolunun açıldığı ifade edilmektedir. Daha da net ifade edecek olursak, TBMM'nin bütçe hakkının zedelendiği satır aralarında ifade edilmektedir. Nitekim aynı raporda bu durum şu şekilde ifade edilmektedir:

“Konuya ilişkin olarak 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol

Kanununun “Ödenek Aktarmaları” başlıklı 21’inci maddesinde; “Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçeleri arasındaki ödenek aktarmaları kanunla yapılır. Ancak, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri, aktarma yapılacak tertipteki ödeneğin, yılı bütçe kanununda farklı bir oran belirlenmedikçe yüzde beşine kadar kendi bütçeleri içinde ödenek aktarması yapabilirler. Bu şekilde yapılan aktarmalar, yedi gün içinde Maliye Bakanlığına bildirilir. Personel giderleri tertiplerinden, aktarma yapılmış tertiplerden ve yedek ödenekten aktarma yapılmış tertiplerden diğer tertiplere aktarma yapılamaz” hükmü yer almaktadır.

Ancak, sözkonusu sınırlamalar, 5828 sayılı 2009 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu’nun,

“Aktarma ve ekleme işlemleri” başlıklı 10’uncu maddesinde yer alan;

“(1) a) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerinin “Personel Giderleri” ile “Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri” tertiplerinde yer alan ödenekleri, Maliye Bakanlığı bütçesinin “Personel Giderlerini Karşılama Ödeneği” ile gerektiğinde “Yedek Ödenek” tertibine; diğer ekonomik kodlara ilişkin tertiplerde yer alan ödenekleri ise 5018 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan sınırlamalara tabi olmaksızın Maliye Bakanlığı bütçesinin “Yedek Ödenek” tertibine aktarmaya,

b) Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinden, hizmeti yaptıracak olan kamu idaresinin isteği üzerine bütçesinden yıl içinde hizmeti yürütecek olan idarenin bütçesine, fonksiyonel sınıflandırma ayırımına bakılmaksızın ödenek aktarmaya ve bu konuda gerekli işlemleri yapmaya,

c) Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinde yer alan Silahlı Kuvvetlerin tek merkezden yönetilmesi gereken ikmal ve tedarik hizmetleri ile bir fonksiyona ait bir hizmetin diğer bir fonksiyon tarafından yürütülmesi halinde ilgili ödeneği, fonksiyonlar arasında karşılıklı olarak aktarmaya,

ç) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri için 2009 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karara uygun olarak yılı yatırım programında değişiklik yapılması halinde, değişiklik konusu projelere ait ödeneklerle ilgili kurumlar arası aktarmaya,

d) Kamu idarelerinin yeniden teşkilatlanması sonucu, bütçe kanunlarının uygulanması ve kesin hesapların hazırlanması ile ilgili olarak gerekli görülen her türlü bütçe ve muhasebe işlemleri için gerekli düzenlemeleri yapmaya,

Maliye Bakanı yetkilidir.

(2) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, aktarma yapılacak tertipteki ödeneğin yüzde 20'sine kadar kendi bütçeleri içinde ödenek aktarması yapabilirler.

Bu idarelerin yüzde 20'yi geçen diğer her türlü kurum içi aktarmalarını yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir. 2009 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karara uygun olarak 2009 Yılı Yatırım Programına ek yatırım cetvellerinde yer alan projeler arasında aktarma yapılması halinde bu aktarmanın gerektirdiği tertipler arası ödenek aktarması işlemleri 5018 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan sınırlamalara tabi olmaksızın bu fıkra hükümlerine göre yapılır. Söz konusu işlemlerle sınırlı olmak üzere bu fıkarda yer alan yüzde 20 oranı yüzde 100 olarak uygulanır.

(3) Genel bütçeli idareler, 13/12/1983 tarihli ve 180 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamında Bayındırlık ve İskan Bakanlığına yaptıracak işlere ilişkin ödeneklerini Bayındırlık ve İskan Bakanlığı bütçesine aktarmaya yetkilidir.

(4) Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı; cari yıl içinde aralarında yapılan hizmetlerin bedellerini karşılamak amacıyla varılacak mutabakat üzerine, bütçeleri arasında karşılıklı aktarma yapmaya yetkilidir." hükümleri ile (yasal olarak) büyük ölçüde esnetilmiş

bulunmaktadır.”

Bu uzun ifadelerin anlamı “yasal” esnetmelerle Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu’nun ödeneksiz harcama yapılamayacağı ve ödenek yetmediği zaman TBMM’nden ek ödenek alınacağı konusundaki, yani Meclisin bütçe hakkının koruyucusu olduğunu düşündüğümüz 21. maddesinin amir hükmünün yine bizzat TBMM tarafından bütçe kanunlarına konulan hükümlerle zedelendiği şeklinde yorumlanmalıdır.

Sayıştay’ın uzun bir zamandan beri gündeme getirmeye çalıştığımız bu hususu raporlarında ele almasını olumlu bir adım olarak görmekle beraber; TBMM adına denetim yapan bu kurumun bu hususun önemini daha net ve açık ifadelerle Meclisin dikkatine sunmasının daha uygun olacağını düşünmekteyiz.

b. Bütçeleştirilmiş Borçlar Hesabı ve Ödeneğine Mahsup Edilecek Harcamalar Hesabı Uygulaması ve Değerlendirmelerimiz

Yine uzunca bir zamandır, Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu (KMYKK)’nın henüz yürürlüğe girmedığı 2005 yılında yapılan bir değişiklikle devlet muhasebe sistemine eklenen bu hesapların bütçe açığını düşük göstermeye yol açacak bir biçimde bir yıl içinde girilen harcama yükümlülüklerinin ertesi yıla devrini sağlama aracı olarak kullanıldığına dikkat çekmekteydik. Sayıştay 2009 yılı raporunda da bu durumu tespitlerimizi teyit eder şekilde ele alarak aşağıdaki değerlendirmeyi yapmıştır.

“....genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinde, bir taahhüde ve harcama talimatına dayanmayan giderlere ilişkin olup Maliye Bakanlığınca belirlenecek ekonomik kodlardan yapılan ve bütçede ödeneği öngörülmüş olmakla birlikte, olduğu yer ve zamanda ödeneğinin bulunmaması nedeniyle ödenemeyen tutarların izlenmesi için kullanılan 323-Bütçeleştirilmiş Borçlar Hesabı ile 831-Ödeneğine Mahsup Edilecek Harcamalar Hesabının yıl sonu itibarıyla ödenekler temin edilerek kapatılması ve ertesi

yıla devir vermemesi öngörülmüş olmasına karşın, uygulamada bunun sağlanamadığı görülmektedir.

Bu durumda ise, 177.053.831,83 Türk Lirası tutarındaki gider 2009 yılı kayıtlarına ve 2009 yılı merkezi yönetim konsolide bütçe açığına dahil olamamış, 2010 yılı kayıtlarında yer almış bulunmaktadır.”

Bu saptamalardan da anlaşılacağı gibi, 177 milyon TL tutarında bir miktarın bütçe açığına yansımamış olması, miktarın büyüklüğü veya küçüklüğü ile ilgili bir mesele olmaktan çok (kaldı ki, bu miktarın büyük olmamasının hiçbir garantisi yoktur), ilke olarak yıl sonunda kapatılması ve giderinin ait olduğu yıla kaydedilmesi gereken bir uygulamanın Maliye Bakanlığı tarafından yapılmamasıdır. Mali saydamlığa da aykırı bu uygulamanın bir an önce ortadan kaldırılması gerekmektedir.

c. Diğer tespitler ve değerlendirmelerimiz

Sayıştay bunun dışında ilk kez analitik bütçe sistemindeki finansman kalemlerinin ödenek aktarmaları ile uyumunun, takip edilmesi açısından, daha ayrıntılı raporlanmasını; merkezi yönetim kurumlarının kendi içindeki Hazine yardımlarının giderleştirilmesi ve gelirleştirilmesi ile, düzenleyici kuruluşların gelir fazlalarının merkezi yönetim bütçesine aktarılması uygulamasında ortaya çıkan farkların bütçe başlangıç durumu ile kesin hesapta aynı tutarlılıkta izlenmesini sağlamaya yönelik raporlamaların yapılmasını da tavsiye etmekte ve aşağıdaki saptamayı yapmaktadır:

“Esasen merkezi yönetim konsolide bütçe açığının tespiti ancak, “hazine yardımları” ile “düzenleyici ve denetleyici kurumlar gelir fazlaları” bilgileriyle tamamlanabilmektedir. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerinde yer bulan “hesap verilebilirlik”, “mali saydamlık”, “Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçe hakkı” vb ilkelerin kesin hesap sürecinde de daha belirgin olarak yer bulması önem taşımaktadır.”

Bu saptamalara da genel olarak katılmakla beraber, Sayıştay'ın bu tür teknik ancak özü itibarı ile mali saydamlık ve bütçe hakkına ilişkin çok önemli ipuçları içeren hususları kamuoyunun da anlayabileceği basit ifadeler ile açıklaması gereğinin de altını çizmek istiyoruz.

Ayrıca ulus adına denetim yapan bir üst denetim organı olarak Sayıştay'ın ilk kez dile getirdiği bu tür saptamaları içeren raporlarını, hem TBMM hem de kamuoyu ve basına açık, daha kısa ve anlaşılabilir “özetler” şeklinde sunmasının ve öneri ve uyarılarında daha cesaretli bir dil kullanmasının da bütçe hakkı konusunda farkındalık yaratılması açısından yerinde olacağı düşüncesindeyiz.

II. Bütçe hazırlık ve onaylanması sürecinde ve özellikle uygulaması sırasında Parlamentarlere bazı pratik öneriler²

Bu noktada özellikle TBMM'nin onay, uygulama ve denetim aşamasında karşılaştığı bazı kısıtlamalara ve kapasite sorunlarına da değinmekte fayda bulunmaktadır.

Bütçenin onay aşamasında karşılaşıldığını düşündüğümüz en önemli kısıtları şu şekilde sıralayabileceğimizi düşünüyoruz;

- TBMM'ne sunulan belge sayısı artmış olmakla beraber bunların kolay anlaşılabilir, okuyucu dostu olduklarını söylemek pek mümkün değildir.
- Bütçe hazırlık süreci öne çekilmekle beraber orta vadeli program ve orta vadeli mali plan zamanında

² Bu bölüm esas olarak Ferhat Emil tarafından “*Bütçe sürecinde parlamentoların değişen rolü: Türkiye’de Büyük Millet Meclisinin Bütçe sürecindeki Rolü – Meclis Bütçe Hakkını İyi Kullanabiliyor mu? Eleştirel bir yaklaşım*” başlığı altında 22-23 Eylül 2010 tarihlerinde Afyon’da yapılan uluslararası sempozyumda sunulan tebliğe dayanmaktadır. (Sempozyum TBMM Başkanlığı, OECD-SIGMA, İslam Konferansı Parlamentolar Birliği işbirliği ile düzenlenmiştir. www.tbmm.gov.tr)

yayınlanmamakta ve TBMM Komisyon üyeleri hükümetlerin politika öncelikleri konusunda yeterli değerlendirmeyi yapacak zaman bulamamaktadır.

- TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşme gündemi çok sıkıştırılmıştır. Aynı anda bir çok kurum ve kuruluş bütçesinin görüşülmesi ile sağlıklı bir değerlendirme yapma imkanı olmadığı açıktır.
- TBMM Plan Bütçe Komisyonu üyelerine yeterli teknik destek ve bilginin sağlandığı da pek söylenemez. Komisyon üyeleri ya tanıdıkları bürokratlardan ya da kendi danışmanlarından yardım almaya çalışmakta, bu da çoğu kez yeterli ve sağlıklı olmamaktadır.

Bütçenin **uygulama ve denetim aşamasındaki** durumu biraz daha sorunludur.

- Bütçe yasası ile verilen yetki ile ilişkilendirilmeden TBMM'ne sunulan yasalar ile yeni yükümlülükler yaratılabilmekte, bundan çoğu kez Komisyon üyelerinin de haberi olmayabilmektedir. Bu tür yasa metinleri oldukça karmaşık ve teknik bir dilde yazıldıkları için üyelerce kolay kolay değerlendirilememektedir.
- KMYKK'nın 14 üncü maddesi, madde gerekçelerinde gelebilecek mali yüklerin ne olduğunun bildirilmesini amir hükümler taşıdığı halde, uygulamada buna uyulduğunu söylemek pek mümkün değildir.
- Bu konuda son zamanlarda çıkarılan ve teknik dilde tahkim düzenlemesi olarak adlandırılan Bazı Kurum ve Kuruluşların Borçlarının Birbirine Mahsubuna İlişkin Kanun, bütçe ödenekleri ile ilişkilendirilmeden bütçe dışında işlem yapılmasına yönelik TBMM'nin bütçe hakkına ters uygulamalar içerdiği halde yine bizzat TBMM tarafından

kabul edilmiştir.³

- 6009 sayılı Kanun (Torba yasa) ile özünde vergi affı niteliği taşıyan düzenlemeler yapılmıştır.⁴ Af niteliğindeki uygulamalar artarak devam etmektedir.
- KMYKK'nın ödenek aktarmalarının kanunla düzenlenmesi gerektiğine dair 21 inci maddesi bütçe hakkı için önemli bir güvence iken, bu madde son üç yıldır bütçe kanunlarında getirilen bir istisna ile (örneğin 2010 yılı bütçesinin 10'uncu maddesi) askıya alınmış ve Maliye Bakanlığı'na TBMM'ne başvurmadan muhtelif ödenekler arasında aktarma yapma yetkisi verilmiştir. Bu durum bütçenin denetimi açısından da sorun yaratmaktadır. Sayıştay bu şekilde oluşan ödenek aşımalarını sadece rapor etmekte, ve "mütemmim ödenek" uygulaması ile de TBMM'nin bütçe hakkı kapsamında yılın başında devretmediği harcama yetkisini bir nevi emrivaki ile yılsonunda hükümete devretmiş gibi işlem yapılması durumunda kalınmaktadır.⁵
- 2009 yılında Kamu Finansmanı ve Borç Yönetimi Kanunu'nda yapılan değişiklik ile borçlanma limitinin yasada öngörülenin beş katına çıkarılması bir diğer "Torba yasa" ile uygun görülmüş, buna karşılık bu borçlanmaya denk düşen ek ödenek TBMM'nden alınmayarak TBMM'nin bütçe hakkı yine TBMM'nden çıkan bir yasa ile göz ardı edilmiştir.⁶

Tüm bu açıklamalarımızdan çıkan sonuç; TBMM'nin bütçe süreçlerindeki gözetim ve denetiminin etkinliği, bütün iyi niyetli

³ <http://yeni.tepav.org.tr/tr/haberler/s/1652> " Kamu Kurumlarının Borçlarını Tasfiye Yöntemi Mali Saydamlığa Uygun Değil"

⁴ <http://www.vavek.org.tr/docs/ac300710.pdf> "Vatandaşın Vergisini Koruma Derneği Basın Açıklaması"

⁵ <http://www.vavek.org.tr/docs/ac30032010.pdf> "5018 sayılı Yasanın 21 inci maddesi ve Anayasaya aykırı ödenek kullanımı"

⁶ <http://www.vavek.org.tr/docs/duyuru10062009.pdf> "Torba Yasa İle Borçlanma Limitinin Arttırılması Bütçe Hakkının İhlal Edilmesidir"

yasa değişikliklerine rağmen, son tahlilde hükümetlerin konuya yaklaşımına bağlı kalmaktadır. Hükümetler mali saydamlığa ve TBMM'nin bütçe hakkına ne kadar saygılı iseler bu gözetimin etkinliği o kadar yüksek olmakta ve demokrasinin geleceği mali açıdan da sağlama alınmaktadır. Buna karşılık harcama eğilimleri arttığında, hükümetler ellerinde tuttıkları çoğunluk imkanlarını yasal mali sınırların etrafından dolanarak, bütçe dışı uygulamalara giderek ve bizzat bu işleri yetkinin son sahibi TBMM'nin de aracılığı ile yaparak kaynak kullanımını kendi istekleri doğrultusunda düzenleyebilmektedirler.

Sonuç Yerine - Parlamenterlere İpuçları

Yukarıdaki açıklamalarımızdan çıkarabileceğimiz en önemli ders bütçe sürecinin karmaşık yapısı nedeni ile özellikle de hükümetlerin parlamento çoğunluğunu elinde tuttıkları durumlarda bütçe üzerinde Meclis gözetiminin ve denetiminin pek o kadar kolay olmayacağıdır. Buna rağmen parlamentoların bu arada TBMM'nin de bütçe hakkını savunması demokratik teamüllerin bir gereğidir. Bu açıdan aşığıdaki önerilerin milletvekillerimize faydalı olabileceği düşünölmektedir:

- Bir yasa tasarısı geldiğinde, KMYKK'nın 14 üncü maddesi hatırlanmalı ve tasarının getireceği yük hesaplanmamış ise hesaplanmasını istenmelidir. Mali yük getiren yasa tasarılarının gerekçelerinin maddelerinin aynen tekrarı olması ve mali yüke ait bir bilgi içermemesi eleştiri konusu yapılmalıdır.
- İçinde “bütçe ödenekleri ile ilişkilendirilmeksizin”, “gelir ve ödenek kaydedilmeksizin”, “bu yasa konusu işlemlerin muhasebeleştirilmesinde Maliye Bakanlığı ve/veya Hazine Müsteşarlığı yetkilidir” gibi ifadeler taşıyan yasa tasarılarına kuşku ile yaklaşılmasında yarar vardır. Bütçe Hakkı tehlikede olabilir.
- Bütçe yatırım ödeneklerini incelerken yeni yatırım

tekliflerinin yatırım bittiği zaman cari bütçede ne gibi bir etki yapacağını (bakım, onarım, yeni personel) sorgulanması gerekir. Üç yıllık bütçeler biraz da bu amaç ile yapılmaktadır.

- Kesin Hesap ya ayrı bir komitede ya da ayrı bir gündemde incelenmelidir. Bu konuda TBMM’de içtüzük değişikliği olumlu olabilir.
- Sayıştay’ın anlaşılabilir rapor üretmesi talep edilmelidir.
- Özellikle Kesin Hesap için verilen uygunluk bildirimlerinin herkesin okuyabileceği ve anlayabileceği sadelikte hazırlanmasını Sayıştay’dan istenmelidir.
- KMYKK’nın 21 inci maddesi TBMM’nin bütçe hakkının muhafızıdır. Bütçe kanunlarındaki bu maddeyi askıya alan maddelerin sorgulanması ve kaldırılması gerekir.
- Hükümet’in orta vadeli program ve mali planı zamanında yayınlaması konusunda uyarılması lazımdır. Her yıl sunulan program belgesinde bir yıldan ötekine ne değiştiği konusu DPT’den sorulmalıdır.
- Bakanlar performans programlarını ve hedeflerini her mali yıl başından itibaren bir ay içinde kamuoyuna açıklamak zorundadır. Bakanlıkların web siteleri takip edilmeli, bu yükümlülüğün yerine getirilip getirilmediği incelenmelidir.
- Performansa dayalı bütçe uygulaması zordur ve başarılı ülke sayısı sınırlıdır. Yine de bakanlara bütçe sunuşları sırasında hedefleri hakkında “ne demişlerdi ne gerçekleşti” sorusunu sorulmalıdır.
- Maliye Bakanlığı bütçe ödeneklerini bloke ettiği veya bir bakanlık ödeneğinden ötekine aktarma yaptığı zaman, bunun o bakanlıkların stratejik plan ve performans hedefleri ile tutarlı olup olmadığını sorgulanmalıdır.
- Maliye Bakanlığı’nca KMYKK gereğince kamuoyuna

açıklanması gereken yıl ortası mali durum raporunun Plan ve Bütçe Komisyonu'nda ayrı bir gündemle görüşülmesine yönelik düzenlemeler yapılmasına çalışılmalıdır.

- Bütçe ve Plan Komisyonu Müdürlüğü'nün elemanlarının teknik kapasitesinin arttırılmasına, eğitim görmelerine yardımcı olunmalıdır. Bu Komisyon üyelerine hükümet, muhalefet ayrımı yapmadan yeterli bilgiyi sunacak güvenilir bilgi kaynağı demektir.
- Bu müdürlüğün elemanlarının en az bir yıl harcamacı bakanlıklar ile Maliye, DPT ve Hazine'de staj görmelerine yönelik düzenleme yapılabilir.
- Parlamentonun bütçe sürecini biraz daha öne çekmek düşünülebilir. 55 günde onlarca kurum ve kuruluşun bütçesini incelemek olağanüstü çaba gerektirir. Bu sürenin arttırılması ve böylelikle bir güne düşen kuruluş sayısının azaltılması yolları aranabilir.
- Eğer mümkün ise, Plan ve Bütçe Komisyonu olarak Genel Kurul görüşmelerinde gece mesaisi yapılarak kesin hesap ve kuruluş bütçeleri incelemeye çalışılmamalıdır. Bu tür çalışma yöntemi hiçbir zaman verimli sonuçlar vermemiştir.
- Meclisteki diğer ihtisas komisyonlarını devreye sokup Plan ve Bütçe Komisyonu'nun yükünü azaltmak denenebilir.
- İmkan varsa mevcut plan ve bütçe salonu daha büyük ve rahat bir salon ile değiştirilebilir. En azından ilgili sivil toplum örgütü (STK), sendika, dernek ve meslek temsilcileri oturabilecek bir yer bulabilirler.
- Bütçe ile ilgili sendika, dernek ve STK'ların hiç olmazsa her birini 3-5 dakika dinleyebilecek ortamın TBMM'de yaratılması denenebilir.

EKLER

Ek Tablo 1. 2010 Merkezi Yönetim Bütçe Ödenek ve Giderleri (Eylül Sonu)

	Oca.-Mart	Nis.-Haz.	Tem.-Eyl.	Toplam	2010 Bütçe	(%) Gerçekleşme	Harcamaların (%) Dağılımı
Giderler	68.372.793	68.121.497	72.332.872	208.827.162	286.981.304	72,77	100,00
Faiz Harıç Giderler	53.373.523	55.561.915	60.608.391	169.543.829	230.231.253	73,64	81,19
I. Personel Giderleri	16.224.015	15.512.171	15.687.185	47.423.371	60.349.022	78,58	22,71
Memur	13.809.862	12.744.483	13.062.510	39.616.855	49.966.717	79,29	18,97
İşçi	725.775	933.570	1.029.165	2.688.510	3.981.458	67,53	1,29
Diğer	1.688.378	1.834.118	1.595.510	5.118.006	6.400.847	79,96	2,45
II. Sosyal Güvenlik Kurum. Devlet Primi	2.754.187	2.607.081	2.656.608	8.017.876	11.109.812	72,17	3,84
Memur	2.366.668	2.143.904	2.241.820	6.752.392	9.494.917	71,12	3,23
İşçi	139.575	187.942	187.433	514.950	743.837	69,23	0,25
Diğer	247.944	275.235	227.355	750.534	871.058	86,16	0,36
III. Mal ve Hizmet Alımları	4.202.296	6.313.136	6.440.055	16.955.487	25.189.945	67,31	8,12
Savunma-Güvenlik	1.057.602	2.322.398	2.186.651	5.566.651	9.123.219	61,02	2,67
M.S.B	778.757	1.746.757	1.556.194	4.081.708	7.129.231	57,25	1,95
Jandarma Genel Komutanlığı	160.246	376.606	387.798	924.650	1.273.708	72,60	0,44
Emniyet Genel Müdürlüğü	118.599	199.035	242.659	560.293	720.280	77,79	0,27
Sağlık Harcamaları	1.121.608	1.337.342	1.353.071	3.812.021	4.801.000	79,40	1,83
Yeşil Kart Uygulamasına İlişkin Sağlık Hizmetleri	900.353	1.073.769	1.200.641	3.174.763	4.603.000	68,97	1,52
İlaç	72.851	77.201	50.644	200.696	79.640	252,00	0,10
Tedavi ve Sağlık Malzemesi	148.404	186.372	101.786	436.562	118.360	368,84	0,21
Devlet Boğları Genel Giderleri	3.370	11.222	5.594	20.186	220.000	9,18	0,01
Diğer Mal ve Hizmet Giderleri	2.019.716	2.642.174	2.894.739	7.556.629	11.045.726	68,41	3,62
IV. Cari Transferler	27.719.235	24.101.406	25.874.653	77.695.294	102.172.807	76,04	37,21
Görev Zararları	968.047	413.288	1.302.976	2.684.311	4.310.022	62,28	1,29
KİT Görev Zararları	909.047	260.493	1.058.477	2.228.017	3.038.382	73,33	1,07
Mali Kurumlar	0	63.213	190.457	253.670	924.000	27,45	0,12
Diğer Görev Zararları	59.000	89.582	54.042	202.624	347.640	58,29	0,10
Hazine Yardımları	15.803.248	14.691.685	15.974.379	46.469.312	62.343.710	74,54	22,25
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Hazine Yardımları	308.163	313.910	336.798	958.871	1.254.793	76,42	0,46
İşsizlik Sigortası Fonu	279.791	283.759	293.285	856.835	1.106.793	77,42	0,41
Sandıklara 5 Puan Prim Desteği	0	0	0	0	148.000	68,94	0,05
Mahalli İdareler	445.190	405.698	474.598	1.325.486	1.660.839	79,81	0,63
Belediyelere Yardım	60.085	13.012	65.385	138.482	140.834	98,33	0,07
Diğer (İl özel id. ve köyler)	385.105	392.686	409.213	1.187.004	1.520.005	78,09	0,57
Diğer Hazine Yardımları	269.919	334.949	467.983	1.072.851	1.734.078	61,87	0,51
DFİF	28.000	77.000	76.850	181.850	603.750	30,12	0,09
Diğer	241.919	257.949	391.133	891.001	1.130.328	78,83	0,43
Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	216.340	70.881	147.831	435.052	726.674	59,87	0,21
Hane Halkına Yapılan Transferler	378.015	374.396	337.278	1.089.689	1.516.259	71,87	0,52
Burslar ve Harçlıklar	231.381	203.522	216.837	651.740	756.550	86,15	0,31
Eğitim Amaçlı Diğer Transferler	89.971	98.224	83.905	272.100	571.111	47,64	0,13
Sağlık Amaçlı Transfer	14.084	15.621	12.290	41.995	62.256	67,46	0,02
Yiyecek Amaçlı Transfer	39.223	53.539	19.711	112.473	115.807	97,12	0,05
Barınma Amaçlı Transfer	3.356	3.490	4.535	11.381	10.535	108,03	0,01
Tarım ve Destekleme Ödemeleri	3.164.970	1.462.265	327.254	4.954.489	5.605.000	88,39	2,37
Doğrudan Gelir Desteği	1.847.000	0	148.332	1.995.332	2.120.608	94,09	0,96
Ürün Destekleme Ödemeleri	570.288	1.095.700	0	1.665.988	1.818.156	91,63	0,80
Hayvancılık Destekleme Ödemeleri	700.000	298.000	16.000	1.014.000	1.251.536	81,02	0,49
Diğer	47.682	68.565	162.922	279.169	414.700	67,32	0,13
Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler	90.452	177.116	180.208	447.776	1.135.278	39,44	0,21
Sosyal Amaçlı Transferler	340.109	378.946	431.071	1.150.126	1.598.787	71,94	0,55
Yurtdışına Yapılan Transferler	179.030	275.019	187.413	641.462	1.028.660	62,36	0,31
Gelirden Ayrılan Paylar	6.579.024	6.257.810	6.986.243	19.823.077	23.908.417	82,91	9,49
V. Sermaye Giderleri	1.011.533	4.450.902	6.756.912	12.219.347	18.924.425	64,57	5,85
VI. Sermaye Transferleri	281.092	1.120.348	1.442.977	2.844.417	3.429.214	82,95	1,36
VII. Borç Verme	1.181.165	1.456.871	1.750.001	4.388.037	6.902.862	63,57	2,10
Yurtiçi Borç Verme	988.690	1.376.871	1.570.001	3.935.562	6.297.862	62,49	1,88
KİT	609.500	881.942	971.750	2.463.192	3.174.250	77,60	1,18
Risk Hesabı	0	0	0	0	470.000	0,00	0,00
Diğer	379.190	494.929	598.251	1.472.370	2.653.612	55,49	0,71
Yurtdışı Borç Verme	192.475	80.000	180.000	452.475	605.000	74,79	0,22
Kırs	192.475	80.000	180.000	452.475	605.000	74,79	0,22
VIII. Yedek Ödenekler	0	0	0	0	2.153.166	0,00	0,00
Faiz Giderleri	14.999.270	12.559.582	11.724.481	39.283.333	56.750.051	69,22	18,81
I. İç Borç Faizi	12.546.005	11.593.099	9.734.879	33.873.983	46.552.000	72,77	16,22
II. Dış Borç Faizi	2.385.689	865.629	1.989.602	5.240.920	7.757.051	67,56	2,51
III. İskonto ve Kısa Vadeli İşlemlere Ait Faiz	67.576	100.854	0	168.430	2.441.000	6,90	0,08

Ek Tablo 2. Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri karşılaştırmalı 2009-2010 (Eylül Sonu)

	2009				2010				Artış Oranı	
	Eylül	Toplam	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı	Eylül	Toplam	Bütçe Tahmini	Gerçekleşme Oranı	Eylül	Toplam
Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	25.427.734	197.169.028	268.219.185	73,5	25.395.318	208.827.162	286.981.304	72,8	-0,1	5,9
Faiz Hariç Bütçe Giderleri	20.441.164	151.656.550	215.018.291	70,5	21.398.278	169.543.829	230.231.253	73,6	4,7	11,8
Personel Giderleri	4.850.310	42.596.872	55.946.887	76,1	5.464.498	47.423.371	60.349.022	78,6	12,7	11,3
Sos. Güv. Kurumlarına Devlet Primi Gid.	584.995	5.139.410	7.208.283	71,3	908.296	8.017.876	11.109.812	72,2	55,3	56,0
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.916.170	17.325.344	29.798.912	58,1	1.842.779	16.955.487	25.189.945	67,3	-3,8	-2,1
Savunma-Güvenlik	664.195	5.692.859	9.670.686	58,9	599.231	5.566.651	9.123.219	61,0	-9,8	-2,2
Sağlık Giderleri	526.046	5.146.768	8.798.075	58,5	445.968	3.812.021	4.801.000	79,4	-15,2	-25,9
Genel Tedavi ve Sağlık Matzemesi Gid.	92.997	1.140.232	2.145.183	53,2	21.038	436.562	118.360	368,8	-77,4	-61,7
Genel İlaç Giderleri	59.803	672.287	1.147.099	58,6	11.434	200.696	79.640	252,0	-80,9	-70,1
Yeşil Kart Sağlık Hizmetleri	373.246	3.334.249	5.505.793	60,6	413.496	3.174.763	4.603.000	69,0	10,8	-4,8
Devlet Borçları Genel Giderleri	3.861	39.567	41.691	94,9	340	20.186	220.000	9,2	-91,2	-49,0
Diğer Mal ve Hizmet Alım Giderleri	722.068	6.446.150	11.288.460	57,1	797.240	7.556.629	11.045.726	68,4	10,4	17,2
Cari Transferler	10.022.619	70.205.058	91.975.805	76,3	10.625.737	77.695.294	102.172.807	76,0	6,0	10,7
Görev Zararları	194.238	2.814.317	4.138.312	68,0	494.743	2.684.311	4.310.022	62,3	154,7	-4,6
KıT Görev Zararları	62.784	1.942.536	2.731.164	71,1	407.975	2.228.017	3.038.382	73,3	549,8	14,7
Mali Kurumlar	120.500	686.506	1.000.599	68,6	77.117	253.670	924.000	27,5	-36,0	-63,0
Diğer Görev Zararları	10.954	185.275	406.549	45,6	9.651	202.624	347.640	58,3	-11,9	9,4
Hazine Yardımları	6.778.010	44.127.937	56.951.199	77,5	6.612.909	46.469.312	62.343.710	74,5	-2,4	5,3
Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına Haz. Yar.	86.188	746.206	1.018.575	73,3	101.276	958.871	1.254.793	76,4	17,5	28,5
İşsizlik Sigorta Fonu	86.188	746.206	1.018.575	73,3	101.276	856.835	1.106.793	77,4	17,5	14,8
Sağlık, Emeklilik ve Sosyal Yardım Giderleri	6.409.905	41.255.279	52.684.727	78,3	6.234.238	43.112.104	57.694.000	74,7	-2,7	4,5
Devlet Sosyal Güvenlik Katkısı	797.000	8.105.293	11.084.293	73,1	1.300.000	11.100.000	13.092.000	84,8	63,1	36,9
Sosyal Güvenlik Açık Finansmanı	4.226.513	23.715.613	29.249.282	81,1	3.580.000	22.423.000	31.776.000	70,6	-15,3	-5,5
Diğer	1.386.392	9.434.373	12.351.152	76,4	1.354.238	9.589.104	12.826.000	74,8	-2,3	1,6
Mahalli İdarelere Hazine Yardımları	113.408	1.106.093	1.591.049	69,5	142.483	1.325.486	1.660.839	79,8	25,6	19,8
Diğer Hazine Yardımları	168.509	1.020.359	1.656.848	61,6	134.912	1.072.851	1.734.078	61,9	-19,9	5,1
Kar Amacı Gütmeyen Kur.Yap.Tran.	61.326	593.461	844.067	70,3	77.150	435.052	726.674	59,9	25,8	-26,7
Hane Halkına Yapılan Transferler	56.292	882.529	1.276.134	69,2	77.469	1.089.689	1.516.259	71,9	37,6	23,5
Tarımsal Amaçlı Transferler	42.959	3.844.370	4.494.568	85,5	62.614	4.954.489	5.605.000	88,4	45,8	28,9
Ürün Destekleme Ödemeleri	0	1.548.000	2.006.790	77,1	0	1.665.988	1.818.156	91,6		7,6
Hayvancılık Destekleme Ödemeleri	0	893.000	907.500	98,4	3.000	1.014.000	1.251.536	81,0		13,5
Diğer Tarımsal Amaçlı Transferler	42.959	1.403.370	1.580.278	88,8	59.614	2.274.501	2.535.308	89,7	38,8	62,1
Hane Halkına Yapılan Diğer Trans.	134.883	569.605	1.031.171	55,2	22.126	447.776	1.135.278	39,4	-83,6	-21,4
Sosyal Amaçlı Transferler	99.108	714.512	1.027.013	69,6	154.258	1.150.126	1.598.787	71,9	55,6	61,0
Yurtdışına Yapılan Transferler	66.587	530.991	721.607	73,6	31.838	641.462	1.028.660	62,4	-52,2	20,8
Gelirden Ayrılan Paylar	2.589.216	16.127.336	21.491.734	75,0	3.092.630	19.823.077	23.908.417	82,9	19,4	22,9
Mahalli İdare Payları	1.971.744	12.667.395	16.834.530	75,2	2.371.167	15.643.534	19.138.115	81,7	20,3	23,5
Fonlara Verilen Paylar	528.754	2.610.375	3.474.011	75,1	576.070	3.088.667	4.209.253	73,4	8,9	18,3
Diğer Paylar	88.718	849.566	1.183.193	71,8	145.393	1.090.876	561.049	194,4	63,9	28,4
Sermaye Giderleri	2.296.168	10.292.027	20.071.509	51,3	1.993.684	12.219.347	18.924.425	64,6	-13,2	18,7
Sermaye Transferleri	419.562	2.193.508	4.319.248	50,8	299.049	2.844.417	3.429.214	82,9	-28,7	29,7
Yurtiçi Sermaye Transferleri	416.537	2.173.406	4.178.646	52,0	299.049	2.825.745	3.175.578	89,0	-28,2	30,0
Yurtdışı Sermaye Transferleri	3.025	20.102	140.602	14,3	0	18.672	253.636	7,4	-100,0	-7,1
Borç Verme	351.340	3.904.331	5.697.647	68,5	264.235	4.388.037	6.902.862	63,6	-24,8	12,4
Yurtiçi Borç Verme	279.340	3.537.331	5.070.647	69,8	224.235	3.935.562	6.297.862	62,5	-19,7	11,3
Yurtdışı Borç Verme	72.000	367.000	627.000	58,5	40.000	452.475	605.000	74,8	-44,4	23,3
Yedek Ödenekler	0	0	0		0	0	2.153.166			
Faiz Giderleri	4.986.570	45.512.478	53.200.894	85,5	3.997.040	39.283.333	56.750.051	69,2	-19,8	-13,7

Ek Tablo 3. Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri Karşılaştırmalı
2009-2010 (Eylül Sonu)

	2010 Eylül	2009 Eylül	Artış (%)	2010 Bütçede Ön Görülen	2009 Yılı Sonu	2010 Bütçeye Göre Gerçekleşen (%)	2009 Yılı Sonuna Göre Gerçekleşen (%)
Merkezi Yönetim Gelirleri	187.537.705	156.358.086	19,94	236.794.348	215.458.341	79,20	72,57
Genel Bütçe Gelirleri	181.683.270	151.879.529	19,62	229.946.786	208.610.436	79,01	72,81
I-Vergi Gelirleri	153.789.299	125.332.103	22,71	193.323.625	172.440.423	79,55	72,68
Gelir, Kar ve Sermaye Kazanç. Üz. AL Ver.	44.829.012	40.549.365	10,55	58.480.796	56.468.694	75,37	71,81
Gelir Vergisi	29.876.004	28.496.787	4,84	41.515.828	38.445.864	71,96	74,12
Beyana Dayanan Gelir Vergisi	2.006.678	1.853.600	8,26	1.958.249	1.987.051	102,47	93,28
Basit Usulde Gelir Vergisi	224.458	213.489	5,14	225.983	244.267	99,33	87,40
Gelir Vergisi Tevkifatı	26.744.379	25.631.370	4,34	38.056.904	35.091.462	70,27	73,04
Gelir Geçici Vergisi	900.489	798.328	12,80	1.274.692	1.123.084	70,64	71,08
Kurumlar Vergisi	14.953.008	12.052.578	24,06	17.964.968	18.022.830	83,23	66,87
Beyana Dayanan Kurumlar Vergisi	511.996	375.509	36,35	563.681	494.751	90,83	75,90
Kurumlar Vergisi Tevkifatı	171.591	170.250	0,79	196.282	212.619	87,42	80,07
Kurumlar Geçici Vergisi	14.269.421	11.506.819	24,01	17.205.005	17.315.460	82,94	66,45
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	4.762.587	4.094.207	16,33	4.484.287	4.663.977	106,21	87,78
Verset ve İhtikal Vergisi	135.007	109.548	23,24	156.019	168.253	86,53	65,11
Motorlu Taşıtlar Vergisi	4.627.580	3.984.659	16,13	4.328.268	4.495.724	106,92	88,63
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	66.832.045	53.510.431	24,90	86.365.906	73.136.329	77,38	73,17
Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	19.513.452	15.201.646	28,36	22.635.721	20.852.820	86,21	72,90
Özel Tüketim Vergisi	41.252.937	31.664.443	30,28	54.630.758	43.619.794	75,51	72,59
Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin ÖTV	23.275.840	18.532.323	25,60	30.684.579	25.524.959	75,86	72,60
Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin ÖTV	3.814.090	2.256.682	69,01	3.786.699	3.352.689	100,72	67,31
Kolalı Gazoz, Alkolü İç. Ve Tüt. Mam.	13.107.876	10.331.361	26,87	18.760.342	13.892.805	69,87	74,36
Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin ÖTV	1.055.131	544.077	93,93	1.399.138	849.341	75,41	64,06
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	2.693.254	3.129.548	-13,94	3.875.309	4.003.091	69,50	78,18
Mal ve Hizmetlerden Alınan Diğer V.	3.372.402	3.514.794	-4,05	5.224.118	4.660.624	64,55	75,41
Uluslararası Ticaret ve Müame. AL Ver.	27.891.550	20.434.900	36,49	33.133.610	28.651.405	84,18	71,32
Gümrük Vergileri	2.305.024	1.803.752	27,79	2.979.639	2.465.856	77,36	73,15
İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	25.529.730	18.595.038	37,29	30.108.212	26.134.065	84,79	71,15
Diğer Dış Ticaret Gelirleri	50.796	36.110	57,29	45.759	51.404	124,12	70,14
Damga Vergisi	3.713.908	3.021.587	22,91	4.398.969	4.169.006	84,43	72,48
Harçlar	5.169.592	3.436.356	50,44	5.404.696	4.755.033	95,65	72,27
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Ver.	590.605	285.257	107,04	55.361	595.979	1.066,83	47,86
II-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	8.257.747	8.519.822	-3,08	6.754.562	9.948.230	122,25	85,64
Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	1.855.445	1.243.449	49,22	2.294.865	1.772.459	80,85	70,15
KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri	4.141.607	3.726.566	11,14	2.135.282	4.058.853	193,96	91,81
Kurumlar Karları	846.144	601.714	40,62	1.049.240	760.808	80,64	79,09
Kira Gelirleri	710.085	582.182	21,97	778.723	809.375	91,19	71,93
Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	704.466	2.365.911	-70,22	496.452	2.546.735	141,90	92,90
III-Alınan Bağışlar ve Yardımlar ile Özel Gel.	1.434.819	713.262	101,16	964.310	807.329	148,79	88,35
Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	265	25	11,072	25	239	100,00	100,00
Özel Gelirler	1.434.554	713.237	101,13	933.238	807.304	150,49	88,35
IV-Faizler, Paylar ve Cezalar	15.775.045	15.642.859	0,85	17.816.884	23.057.791	88,54	67,84
Faiz Gelirleri	3.317.121	4.094.749	-18,99	2.106.580	5.666.547	157,46	72,26
Kişî ve Kurumlardan Alınan Paylar	5.080.422	5.926.715	-14,28	6.828.526	7.607.476	74,40	77,91
Devlet Payları	249.366	185.337	34,55	276.059	246.771	90,33	75,10
Genel Bütçeli İdarelere Ait Paylar	4.831.056	5.741.378	-15,86	6.552.467	7.360.705	73,73	78,00
Para Cezaları	3.400.736	2.743.168	23,97	3.163.975	3.908.374	107,48	70,19
Yargı Para Cezaları	142.351	150.073	-5,15	172.502	201.374	82,52	74,52
İdari Para Cezaları	1.075.410	778.475	38,14	871.598	1.136.772	123,38	68,48
Vergi Cezaları	2.098.173	1.749.540	19,93	2.024.877	2.481.380	103,62	70,51
Diğer Para Cezaları	84.802	65.080	30,30	94.998	88.848	89,27	73,25
Diğer Çeşitli Gelirler	3.976.766	2.878.227	38,17	5.717.803	5.875.394	69,55	48,99
V-Sermaye Gelirleri	2.291.578	1.449.734	58,07	10.649.211	2.044.436	21,52	70,91
Taşınmaz Satış Gelirleri	217.480	152.072	43,01	236.745	215.093	91,86	70,70
Taşınır Satış Gelirleri	2.132	2.651	-19,58	8.053	4.514	26,47	58,73
Diğer Sermaye Satış Gelirleri	2.071.966	1.295.011	60,00	10.404.413	1.824.829	19,91	70,97
VI-Alacaklardan Tahsilat	134.782	221.749	-39,22	438.194	312.227	30,76	71,02
Özel Bütçeli İdarelerin Gelirleri	4.234.351	2.938.181	44,11	4.898.275	5.036.830	86,45	58,33
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Gelirleri	1.620.084	1.540.376	5,17	1.949.287	1.811.075	83,11	85,05

**Ek Tablo 4. 2009 Merkezi Yönetim Bütçe Giderlerinin
Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırmaya Göre % Dağılımı
(Eylül Sonu)**

4 a)

	Personel Gid.	SGK Primi Öd.	Mal ve Hiz. AL	Faiz Harc.	Cari Trans.	Sermaye Gid.	Sermaye Trans.	Borç Verme	Toplam
Genel Kamu Hizmetleri	7,0	1,1	2,2	58,1	29,3	0,8	0,8	0,7	100
Savunma Hizmetleri	51,9	6,1	41,1	0,0	0,7	0,2	0,0	0,0	100
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	67,3	9,2	20,0	0,0	0,0	3,4	0,0	0,0	100
Ekonomik İşler ve Hizmetler	13,4	2,6	4,8	0,0	34,0	32,7	1,9	10,6	100
Çevre Koruma Hizmetleri	47,1	10,5	6,2	0,0	0,2	2,9	33,2	0,0	100
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	0,4	0,1	0,3	0,0	60,2	10,2	28,6	0,2	100
Sağlık Hizmetleri	43,5	10,2	41,9	0,0	0,1	4,3	0,0	0,0	100
Dinlenme, Kültür ve Din Hizmetleri	58,7	11,1	7,4	0,0	10,2	9,8	1,2	1,6	100
Eğitim Hizmetleri	63,0	11,3	8,8	0,0	4,3	6,3	2,1	4,1	100
Sosyal Gv.ve Sosyal Yardımlar	0,4	0,1	0,7	0,0	98,5	0,2	0,0	0,1	100

4 b)

	Personel Gid.	SGK Primi Öd.	Mal ve Hiz. AL	Faiz Harc.	Cari Trans.	Sermaye Gid.	Sermaye Trans.	Borç Verme
Genel Kamu Hizmetleri	10,0	9,2	8,7	100,0	25,5	4,3	19,8	10,3
Savunma Hizmetleri	10,7	7,5	23,8	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	18,7	15,2	15,6	0,0	0,0	3,6	0,0	0,0
Ekonomik İşler ve Hizmetler	7,0	7,9	7,0	0,0	10,8	66,1	16,8	59,7
Çevre Koruma Hizmetleri	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	2,1	0,0
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	0,0	0,0	0,1	0,0	3,0	3,2	38,4	0,1
Sağlık Hizmetleri	9,7	13,4	26,1	0,0	0,0	3,8	0,0	0,0
Dinlenme, Kültür ve Din Hizmetleri	4,4	5,0	1,6	0,0	0,5	2,9	1,5	1,3
Eğitim Hizmetleri	38,8	41,2	15,2	0,0	1,6	15,1	21,3	27,5
Sosyal Gv.ve Sosyal Yardımlar	0,4	0,4	2,0	0,0	58,5	0,8	0,0	1,0
TOPLAM	100	100	100	100	100	100	100	100

Ek Tablo 5. Genel Bütçe Finansmanı (Eylül Sonu)

(1.000 TL)	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül
FAİZ DIŞI DENGE	3.254.456	4.342.357	2.689.242	5.032.565	13.188.567	11.780.157	12.725.485	19.626.693	17.391.965
BÜTÇE DENGESİ	-2.835.052	-6.324.221	-12.310.028	-17.019.239	-11.027.773	-15.778.695	-19.457.597	-15.659.600	-21.891.368
BÜTÇE EMANETLERİ	828.969	-229.292	-763.742	-815.685	-856.856	-473.751	379.930	-698.335	-1.360.153
DİĞER EMANETLER	-944.938	-900.051	-547.529	-522.963	-326.836	-657.694	25.923	656.374	5.660.780
AVANSLAR	3.518.192	676.208	1.624.647	1.450.179	1.464.455	1.665.724	1.480.543	1.360.336	1.382.596
Nakit Dengesi	567.171	-6.777.356	-11.996.652	-16.907.708	-10.747.010	-15.244.416	-17.571.201	-14.341.225	-16.208.145
Hazine Finansmanı	-567.171	6.777.356	11.996.652	16.907.708	10.747.010	15.244.416	17.571.201	14.341.225	16.208.145
Toplam Net Borçlanma (Borçlanma eksi geri ödeme)	9.365.314	10.420.987	13.171.390	20.558.388	17.383.247	17.226.961	19.580.682	24.512.908	24.987.174
Yapılan Borçlanmaların toplamı	24.711.790	44.920.514	57.972.003	78.388.902	86.410.740	97.681.731	109.743.712	131.269.333	144.099.822
İç Borçlanma	21.551.926	41.737.446	53.108.717	68.130.761	75.869.123	86.888.491	98.587.842	117.074.556	129.417.908
Tahvil	18.632.926	35.752.446	45.090.717	60.112.761	67.851.123	77.688.004	88.019.522	103.875.725	114.279.077
Bono	2.919.000	5.985.000	8.018.000	8.018.000	8.018.000	9.200.487	10.568.321	13.198.831	15.138.831
Dış Borçlanma	3.159.864	3.183.068	4.863.285	10.258.142	10.541.617	10.793.240	11.155.870	14.194.778	14.681.914
Anapara Geri Ödemeleri Toplamı	-15.346.477	-34.499.527	-44.800.613	-57.830.514	-69.027.493	-80.454.770	-90.163.030	-106.756.426	-119.112.648
İç Borçlanma	-15.283.518	-32.293.301	-42.263.611	-54.364.931	-65.193.249	-73.757.582	-82.992.962	-99.344.668	-110.903.059
Tahvil	-13.837.518	-27.349.301	-33.543.432	-45.644.752	-56.473.070	-65.037.403	-68.957.153	-82.242.858	-91.768.250
Bono	-1.446.000	-4.944.000	-8.720.179	-8.720.179	-8.720.179	-8.720.179	-14.035.810	-17.101.810	-19.134.810
Dış Borçlanma	-62.959	-2.206.226	-2.537.002	-3.465.583	-3.834.244	-6.697.188	-7.170.067	-7.411.758	-8.209.589
Borçlanma Dışı Diğer Finansman	48.178	110.677	631.012	735.654	808.420	999.352	1.188.043	1.301.071	1.462.707
Özelleştirme Gelirlerinden Hazineye Aktarılan	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TMSF Gelir Fazlaları	12	35.818	416.930	417.302	417.652	418.035	451.232	451.679	452.286
Net Borç Verme (-)	-48.166	-74.859	-214.081	-318.352	-390.767	-581.318	-736.811	-849.391	-1.010.421
Kasa hareketi (- giriş, + çıkış)	-9.980.662	-3.754.308	-1.805.750	-4.386.334	-7.444.657	-2.981.897	-3.197.524	-11.472.754	-10.241.736

Ek Tablo 6. Merkezi Yönetim Borç Stokunun Kompozisyonu (Eylül Sonu)

(milyon TL)	Merkezi Yönetim Borç Stoku (2009 Sonu)	%	Merkezi Yönetim Borç Stoku (Ocak 2010)	%	Merkezi Yönetim Borç Stoku (Şubat 2010)	%	Merkezi Yönetim Borç Stoku (Mart2010)	%	Merkezi Yönetim Borç Stoku (Nisan2010)	%	Merkezi Yönetim Borç Stoku (Mayıs2010)	%	Merkezi Yönetim Borç Stoku (Haziran2010)	%	Merkezi Yönetim Borç Stoku (Temmuz2010)	%	Merkezi Yönetim Borç Stoku (Ağustos2010)	%	Merkezi Yönetim Borç Stoku (Eylül2010)	%
İç Borç Stokunun Yapısı	330.005	100,0	335.860	100,0	339.434	100,0	340.678	100,0	343.163	100,0	340.521	100,0	343.142	100,0	345.158	100,0	347.324	100,0	347.759	100,0
<i>Kağıdı Elinde Tutanlar Açısından</i>	330.005	100,0	335.860	100,0	339.434	100,0	340.678	100,0	343.163	100,0	340.521	100,0	343.142	100,0	345.158	100,0	347.324	100,0	347.759	100,0
Kamuya	60.923	18,5	61.340	18,3	61.781	18,2	62.017	18,2	62.320	18,2	57.545	16,9	59.047	17,2	59.032	17,1	59.428	17,1	54.667	15,7
Piyasaya	269.082	81,5	274.520	81,7	277.653	81,8	278.662	81,8	280.843	81,8	282.976	83,1	284.095	82,8	286.126	82,9	287.896	82,9	293.092	84,3
<i>Faiz Yapısı Açısından</i>	330.005	100,0	335.860	100,0	339.434	100,0	340.678	100,0	343.163	100,0	340.521	100,0	343.142	100,0	345.158	100,0	347.324	100,0	347.759	100,0
Sabit Faizliler	155.076	47,0	158.239	47,1	161.787	47,7	158.892	46,6	157.063	45,8	156.296	45,9	155.452	45,3	156.937	45,5	165.491	47,6	173.903	50,0
Değişken Faizliler	174.928	53,0	177.621	52,9	177.647	52,3	181.786	53,4	186.100	54,2	184.225	54,1	187.690	54,7	188.221	54,5	181.833	52,4	173.857	50,0
<i>Döviz Kompozisyonu açısından</i>	330.005	100,0	335.860	100,0	339.434	100,0	340.678	100,0	343.163	100,0	340.521	100,0	343.142	100,0	345.158	100,0	347.324	100,0	347.759	100,0
Türk Lirası Cinsinden	312.837	94,8	321.182	95,6	325.234	95,8	326.635	95,9	329.555	96,0	326.465	95,9	329.210	95,9	331.674	96,1	333.809	96,1	338.804	97,4
Döviz Cinsinden	17.168	5,2	14.678	4,4	14.201	4,2	14.044	4,1	13.608	4,0	14.055	4,1	13.932	4,1	13.484	3,9	13.515	3,9	8.956	2,6
Döviz Endeksli TL	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Dış Borç Stokunun Yapısı	111.368	100,0	112.375	100,0	113.315	100,0	113.308	100,0	113.723	100,0	116.699	100,0	115.780	100,0	113.176	100,0	115.924	100,0	112.951	100,0
<i>Faiz Yapısı açısından</i>	111.368	100,0	112.375	100,0	113.315	100,0	113.308	100,0	113.723	100,0	116.699	100,0	115.780	100,0	113.176	100,0	115.924	100,0	112.951	100,0
Sabit Faizliler	80.184	72,0	82.057	73,0	82.256	72,6	82.753	73,0	82.924	72,9	85.335	73,1	84.514	73,0	82.612	73,0	84.418	72,8	82.393	72,9
Değişken Faizliler	31.185	28,0	30.317	27,0	31.059	27,4	30.555	27,0	30.799	27,1	31.364	26,9	31.266	27,0	30.564	27,0	31.505	27,2	30.557	27,1
Toplam Borç Stokunun Yapısı	441.373	100,0	448.235	100,0	452.749	100,0	453.986	100,0	456.886	100,0	457.220	100,0	458.922	100,0	458.334	100,0	463.247	100,0	460.710	100,0
<i>Kağıdı Elinde Tutanlar Açısından</i>																				
Kamuya	60.923	13,8	61.340	13,7	61.781	13,6	62.017	13,7	62.320	13,6	57.545	12,6	59.047	12,9	59.032	12,9	59.428	12,8	54.667	11,9
Piyasaya (1)	380.450	86,2	386.895	86,3	390.968	86,4	391.970	86,3	394.566	86,4	399.675	87,4	399.874	87,1	399.302	87,1	403.819	87,2	406.043	88,1
<i>Faiz Yapısı Açısından</i>	441.373	100,0	448.235	100,0	452.749	100,0	453.986	100,0	456.886	100,0	457.220	100,0	458.922	100,0	458.334	100,0	463.247	100,0	460.710	100,0
Sabit Faizliler	235.260	53,3	240.296	53,6	244.043	53,9	241.646	53,2	239.986	52,5	241.631	52,8	239.966	52,3	239.549	52,3	249.909	53,9	256.296	55,6
Değişken Faizliler	206.113	46,7	207.938	46,4	208.706	46,1	212.341	46,8	216.900	47,5	215.589	47,2	218.956	47,7	218.784	47,7	213.338	46,1	204.414	44,4
<i>Döviz Kompozisyonu açısından</i>	441.373	100,0	448.235	100,0	452.749	100,0	453.986	100,0	456.886	100,0	457.220	100,0	458.922	100,0	458.334	100,0	463.247	100,0	460.710	100,0
Türk Lirası Cinsinden	312.837	70,9	321.182	71,7	325.234	71,8	326.635	71,9	329.555	72,1	326.465	71,4	329.210	71,7	331.674	72,4	333.809	72,1	338.804	73,5
Döviz Cinsinden	128.536	29,1	127.053	28,3	127.516	28,2	127.352	28,1	127.331	27,9	130.754	28,6	129.712	28,3	126.660	27,6	129.438	27,9	121.906	26,5
Döviz Endeksli TL	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
<i>İç Borç Stokunun Ortalama Vadesi (Ay)</i>	24,4		25,4		26,4		26,4		27,6		27,7		27,9		27,9		29,5		29,5	
<i>İç Borçlarının Ortalama Vadesi (Ay)*</i>	35,3		38,6		36,7		37,5		53,8		41,9		41,8		36,4		53,1		31,8	
<i>İç Borç İhaleleri Ortalama Faiz Oranı % (2)*</i>	9,00		7,98		7,99		8,29		8,70		9,51		8,69		8,26		7,97		7,79	